

Tutkimusraportti

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Suomalaisten mielipiteet kehitysyhteistyöstä

Kesäkuu 2012

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Juho Rahkonen', with a long horizontal flourish extending to the right.

Juho Rahkonen

Tiivistelmä

Tutkimuksen päätulos on, että suomalaisten enemmistö hyväksyy Suomen harjoittaman kehitysyhteistyöpolitiikan keskeiset päämäärät ja toimintaperiaatteet. Kun katsotaan yli kolmenkymmenen kysymyksen kokonaisuutta, kaikissa kysymyksissä vastaajien selvä enemmistö kallistuu kehitysyhteistyötä puoltavien väittämien kannalle. Kielteiset mielipiteet ovat vähemmistönä. Väestöryhmien välillä ei yleisesti ottaen ole dramaattisia eroja, vaan mielipiteet ovat enimmäkseen varsin yhdenmukaisia iästä, sukupuolesta, asuinpaikasta, koulutuksesta tai ammatista riippumatta.

Muutokset kehitysyhteistyömielipiteissä ovat vähäisiä verrattuna edellisvuoteen. Pidemmällä aikajaksolla on havaittavissa trendinomaista muutosta siihen suuntaan, että kehitysyhteistyöhön kriittisesti suhtautuvia on hieman aikaisempaa enemmän, joskin edelleen suomalaisten mielipiteet kehitysyhteistyötä ovat hyvin myönteisiä. Kaikkein myönteisimmillään mielipiteet olivat vuonna 2007, jolloin oli pitkän talouskasvukauden viimeinen niin sanottu hyvä vuosi. Myönteisten mielipiteiden lievä mutta jatkuva väheneminen antaa syyn olettaa, että taustalla on maailmantalouden ja sitä myötä Suomen talouden tilanteen muuttuminen aiempaa epävarmemmaksi.

Vaikka kehitysyhteistyö näyttäisi äkkiä katsottuna suhteellisen helpolta julkisten menojen säästökohteelta, taloudellisen epävarmuuden oloissakin selvä enemmistö kansalaisista pitäisi määrärahat ennallaan tai jopa lisäisi niitä. Vain 14 prosenttia suomalaisista leikkaisi kehitysyhteistyömäärärahoja. Lukema on sama kuin vuoden 2011 tutkimuksessa. Viime vuonna oli tosin enemmän niitä (23 prosenttia), jotka olisivat lisäämässä kehitysrahoja; tänä vuonna heitä on 18 prosenttia. Kaksi kolmasosaa suomalaisista pitäisi kuitenkin määrärahat ennallaan.

Tutkimuksen on Ulkoasiainministeriön toimeksiannosta tehnyt Taloustutkimus Oy. Tutkimusta varten haastateltiin toukokuussa tuhatta suomalaista. Tutkimus tehtiin henkilökohtaisina käyntihaastatteluina vastaajien kotona osana Taloustutkimuksen valtakunnallista CAPI Omnibus -tutkimusta. Raportin on laatinut yhteiskuntatieteiden tohtori, tutkimuspäällikkö Juho Rahkonen Taloustutkimus Oy:stä.

Avainsanat: Kehitysyhteistyö, yleinen mielipide, mielipidetutkimus

Sisällys

➤ Tiivistelmä	2
1. Kahdeksan kymmenestä pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä	4
2. Moraalinen velvollisuus edelleen tärkein syy kehitysapuun	6
3. Afrikan sarvi on suomalaisten mielestä tärkein kehitysyhteistyökohde	9
4. Vuosituhattavoitteita tunnetaan aikaisempaa paremmin	14
5. Turvallisuusvaikutukseen uskoo aiempaa harvempi	18
6. Kehitysyhteistyön tuloksellisuus ei vakuuta kaikkia	22
7. Kaksi kolmesta pitäisi kehitysyhteistyömäärärahat ennallaan	24
8. Kehitysapu arvioidaan yhä alakanttiin	27
9. Viranomaistieto luotetuinta, televisio tärkein tietolähde	31
10. Yli puolet pitää tärkeänä, että kehitysavussa näkyy suomalaisuus	36
11. Usko kehitysavun merkitykseen hiipunut hieman	38
12. Lahjoittaminen tärkein tapa auttaa kehitysmaita	41
13. Hallinnon heikkous ja korruptio pahimmat ongelmat	43
14. Monenkeskinen yhteistyö tärkeintä	45
➤ Kuvioiden luettelo	48

1. Kahdeksan kymmenestä pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä

Kehitysyhteistyön yleinen kannatus pysyttelee korkealla tasolla myös vuonna 2012, vaikka talouden näkymät ovat alavireiset ja suomalaisten omakin ostovoima ja elintaso laskevat hieman. Puolet suomalaisista (51 prosenttia) pitää kehitysyhteistyötä melko tärkeänä ja useampi kuin joka neljäs (28 prosenttia) erittäin tärkeänä. Ainoastaan viisi prosenttia pitää kehitysyhteistyötä yhdentekevänä, ja 15 prosenttia näkee sillä olevan vain vähäistä merkitystä.

Kuten jäljempänä tullaan huomaamaan, suomalaisten kehitysyhteistyömyönteisyyttä selittää ennen kaikkea yleinen solidaarisuus ja omatunto: ajatellaan, että itseä huonommassa asemassa olevien kanssaihminen auttaminen on moraalinen velvollisuus. Tuloksista näkee silti, että vuonna 2008 alkanut kansainvälinen talous- ja finanssikriisi sekä siitä johtuva taantuma vaikuttavat yhä mielipiteisiin, sillä talouden hyvinä vuosina suomalaisten mielipiteet olivat vielä myönteisempiä: huipussaan myönteisyys oli vuonna 2007, jolloin jopa 43 prosenttia suomalaisista piti kehitysyhteistyötä erittäin tärkeänä. Vuodesta 2009 on pysytelty suunnilleen 30 prosentin tuntumassa.

Naisilla on selvästi enemmän silmää kuin miehillä hädänalaisten ihmisten auttamiseen, sillä naisista 36 prosenttia pitää kehitysyhteistyötä erittäin tärkeänä ja miehistä 19 prosenttia. Samantyyppinen jako näkyy lähes kaikissa muissakin kyselyissä, joissa mitataan ns. pehmeitä ja kovia arvoja. Naisten arvojen on havaittu keskimäärin olevan enemmän humanistisia, kun taas miesten arvot painottuvat naisten arvoja enemmän materialismiin ja talouskasvuun. Vielä selvemmin ilmiö näkyy väittämässä, että kehitysapu on melko vähämerkityksistä tai yhdentekevää: miehistä näiden vaihtoehtojen kannalle asettuu 29 prosenttia, naisista vain 10 prosenttia.

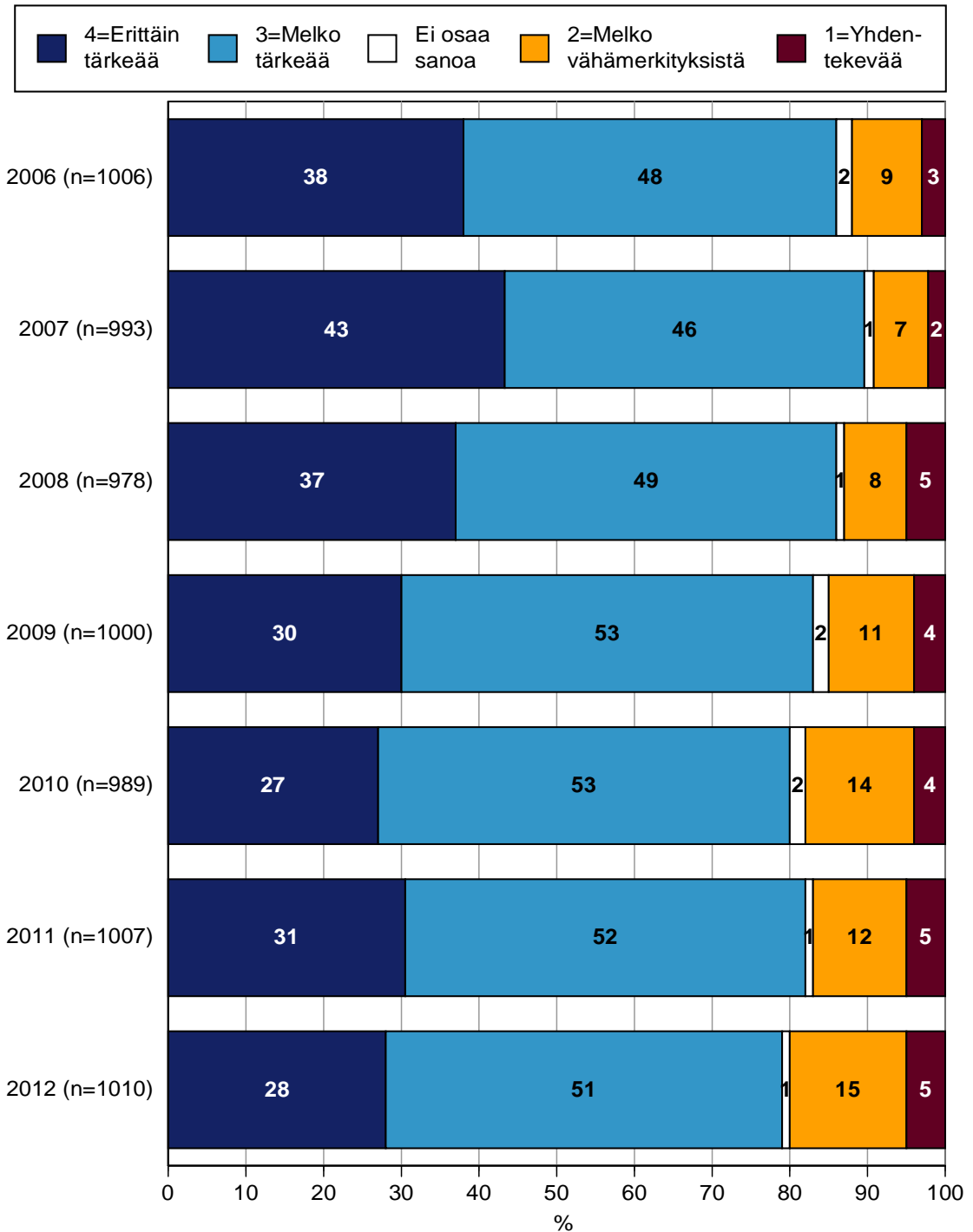
Ikäryhmän osalta selvin rajapyykki näyttää olevan 25 vuoden tienoilla: sitä nuoremmat vastaajat pitävät kehitysyhteistyötä tärkeämpänä kuin vanhemmat. Toisaalta 40 ikävuoden jälkeen kehitysyhteistyön koettu tarkeys ei enää vähene. Ilmeisesti sukupolvitelijän vaikutusta on sekin, että koulutustaustan mukaan katsottuna kehitysyhteistyömyönteisimpiä ovat ylioppilaat, vain lukion käyneet sekä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet. Koulutus kyllä lisää kehitysyhteistyömyönteisyyttä, sillä yliopistokoulutetuista useampi kuin ammattikoulun tai vain peruskoulun käyneistä pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä. Ikä näyttää kuitenkin olevan tärkeämpi tekijä kuin koulutus.

Kun otetaan huomioon, että kehitysyhteistyöhön vuosittain käytettävät noin miljardi euroa rahoitetaan verovaroista, on merkittävää, että työssäkäyvien mielipiteet kehitysyhteistyön tärkeydestä eivät juuri eroa koko väestön keskiarvosta. Ammattiryhmien välillä on tosin eroja: vähiten tärkeänä kehitysyhteistyötä pitävät johtajat ja yrittäjät (18 prosenttia pitää sitä erittäin tärkeänä). Työväestön ja maanviljelijäin mielipiteet ovat kokonaisuutena hieman myönteisempiä kuin toimihenkilöiden, mutta toimihenkilöitä kysymys jakaa enemmän. Tietty maaseutu–kaupunki/kansallisuus–kansainvälisyys-jakolinja tuloksista on havaittavissa, sillä suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa kehitysyhteistyötä pidetään erittäin tärkeänä selvästi enemmän (34 prosenttia) kuin maaseudun pikkukunnissa ja haja-asutusalueilla (17 prosenttia).

Kuvio 1.

Miten tärkeänä kehitysyhteistyötä/kehityspolitiikkaa pidetään 2006-2012

n=kaikki vastaajat

2. Moraalinen velvollisuus edelleen tärkein syy kehitysapuun

Niiltä 79 prosentilta, joiden mielestä kehitysyhteistyö on melko tai erittäin tärkeää, kysyttiin jatkokysymys, miksi se on tärkeää. Suositimmaksi vaihtoehdoksi 39 prosentilla nousi edellisvuosien tapaan väittämä ”rikkailla mailla on velvollisuus auttaa kehitysmaita”. Seuraavaksi suosituin syy ”sillä ehkäistään köyhyyttä ja nälkää” sai viidenneksen kannatuksen.

Vastauksista heijastuu eräänlainen yleisinhimillinen ja moraalinen eetos. Se on vastaajille tärkeämpi syy kuin sinänsä ilmeinen ja konkreettinen köyhyyden ehkäiseminen. Tulokset saattavat kertoa toisaalta siitä, että kehitysyhteistyö on tavalliselle kansalaiselle etäinen ja vähän tunnettu asia, jolloin siihen on helpointa ottaa kantaa ns. yleisten syiden pohjalta. Kuka meistä osaisi ottaa kovin konkreettisesti kantaa aiheeseen, jos ei ole itse sattunut käymään paikan päällä jossakin Suomen kehitysyhteistyökohteessa ja nähnyt, miten asioita siellä hoidetaan. Omakohtaista tutustumista tosin vaikeuttaa se, että monet kehitysyhteistyökohteet sijaitsevat poliittisesti epävakailta alueilla, jonne harva matkailija uskaltautuu. Esimerkiksi Afrikan sarveen – ja etenkin Somaliaan – kehoitetaan olemaan matkustamatta, koska turvallisuustilanne on niin huono.

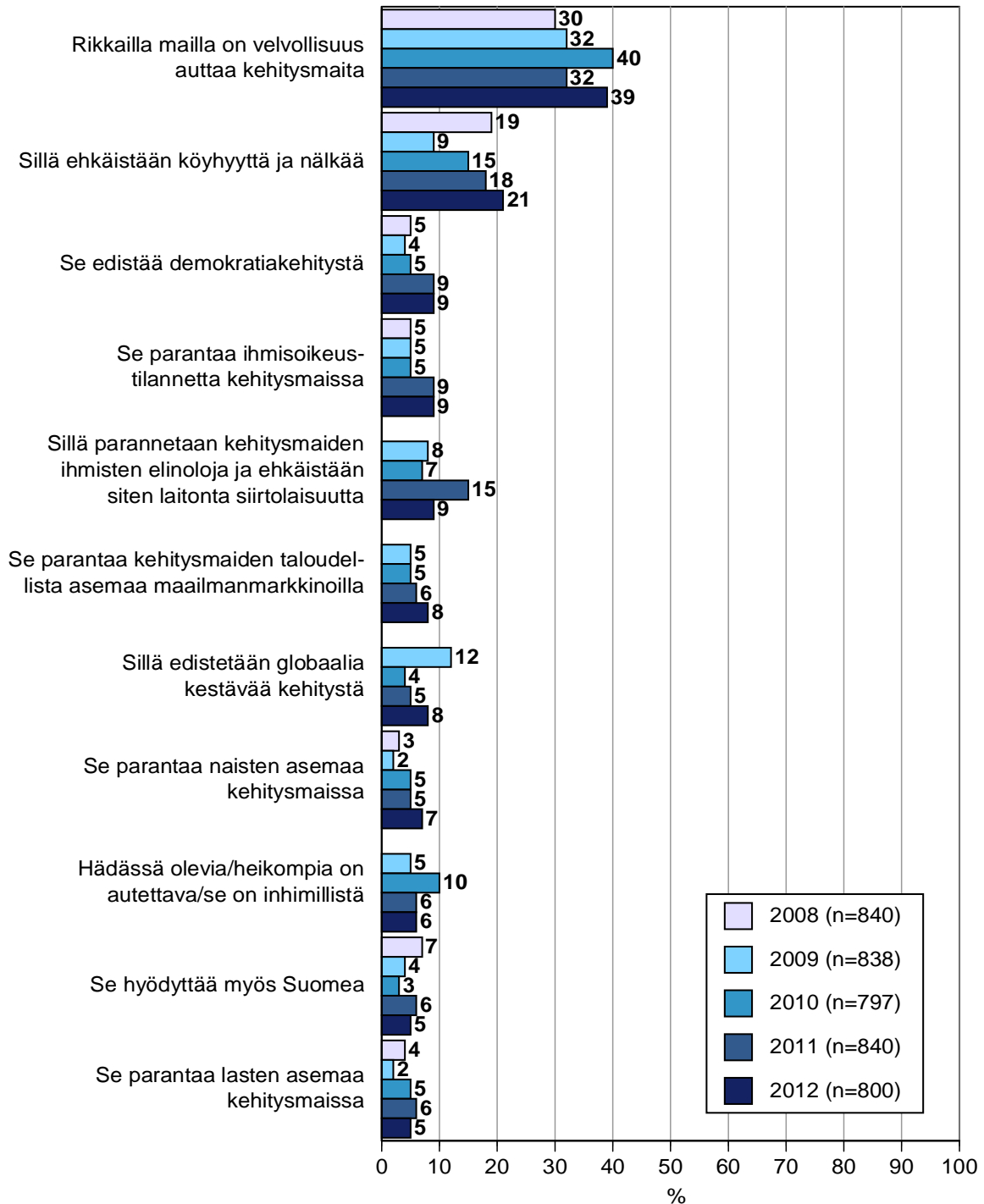
Kyynisyyteen taipuvainen kommentaattori saattaisi huomauttaa tähän, että ihmiset eivät ole oikeasti näin solidaarisia ja auttamishaluisia, vaan he vastaavat mielipidetutkimuksiin niin kuin he olettavat, että heidän odotetaan vastaavan. Eräänlainen sosiaalisen hyväksyttävyyden harha (joka alan kansainvälisessä kirjallisuudessa tunnetaan nimellä *social desirability bias*) muuttaisi siis vastaajien mielipiteitä ruusuisemmaksi kuin ne todellisuudessa ovat.

Tällainen efekti on kiistatta olemassa, ja se saattaa korostua etenkin silloin, kun haastattelijana on kasvottoman lomakkeen sijaan elävä ihminen, kuten tässä tutkimuksessa. Voidaan silti kyseenalaistaa se näkemys, että tällainen mielipiteistä välittyvä ruusuinen kuva olisi jontenkin huono asia tai vääristäisi todellisuutta. Onhan nimittäin niin, että jos ihminen kokee sosiaalisesti hyväksyttäväksi vastaukseksi kannattaa kehitysapua ja viitata moraaliseen velvoitteeseen, silloin hän tunnistaa tällaisen altruistisen hengen olemassaolon. Se on sosiaalista painetta sanan myönteisessä merkityksessä. Tässä tutkimuksessahan ei mitata sitä, mitä itse kukin yksilö konkreettisesti tekee köyhimpien auttamiseksi (paitsi tietenkin maksaa veroja), vaan tutkimuskohteena ovat ihmisten mielipiteet – se, mitä he pitävät yhteiskunnassa tavoittelemisen arvoisena. Suhtautuminen kehitysapuun on normatiivinen kysymys, kysymys siitä, miten asioiden pitäisi olla.

Kuvio 2.

Miksi kehitystyö on tärkeää 2008-2012 1(2)

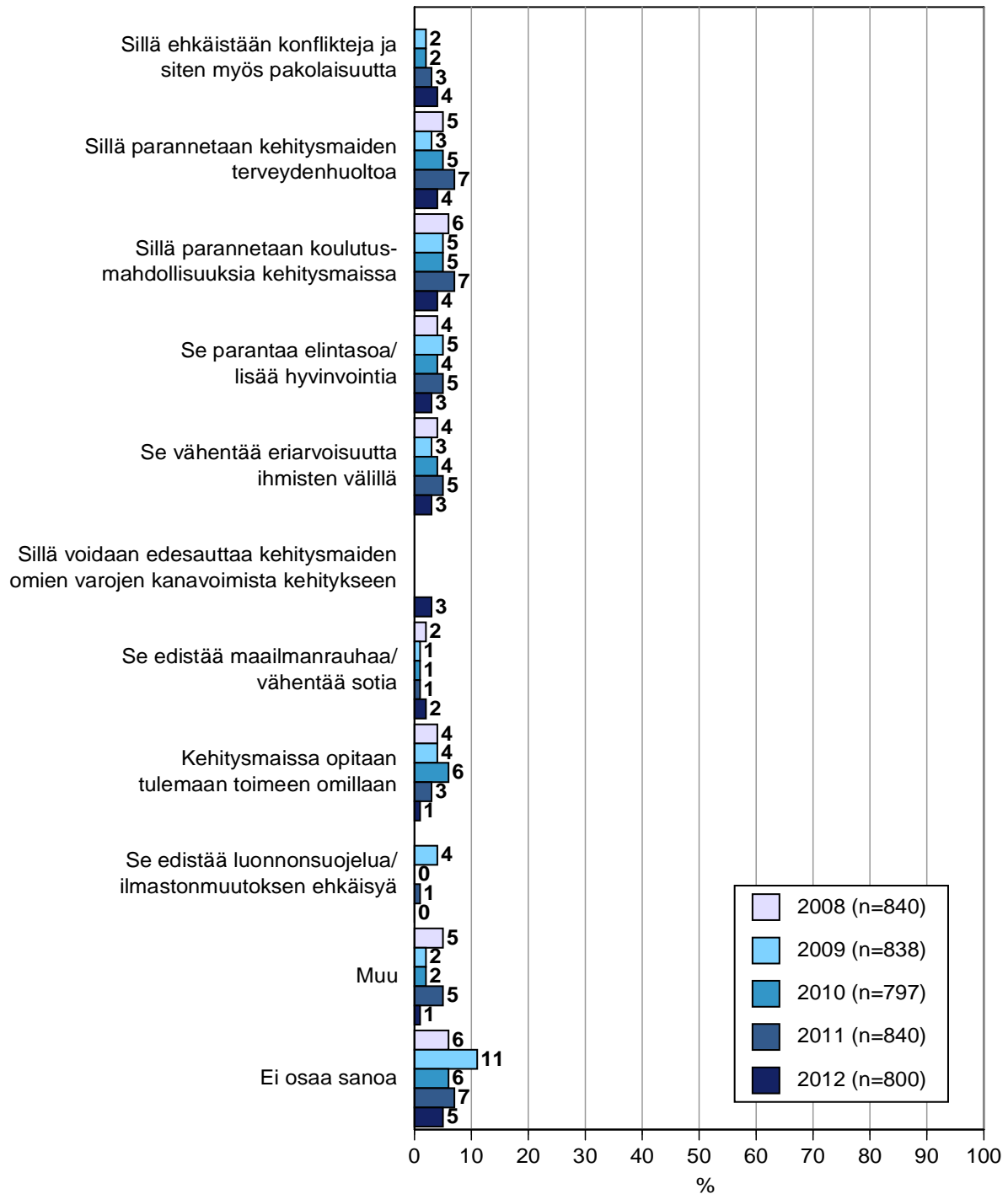
n=kehitystyö on tärkeää

Kuvio 3.

Miksi kehitystyö on tärkeää 2008-2012 2(2)

n=kehitystyö on tärkeää

3. Afrikan sarvi on suomalaisten mielestä tärkein kehitysyhteistyökohde

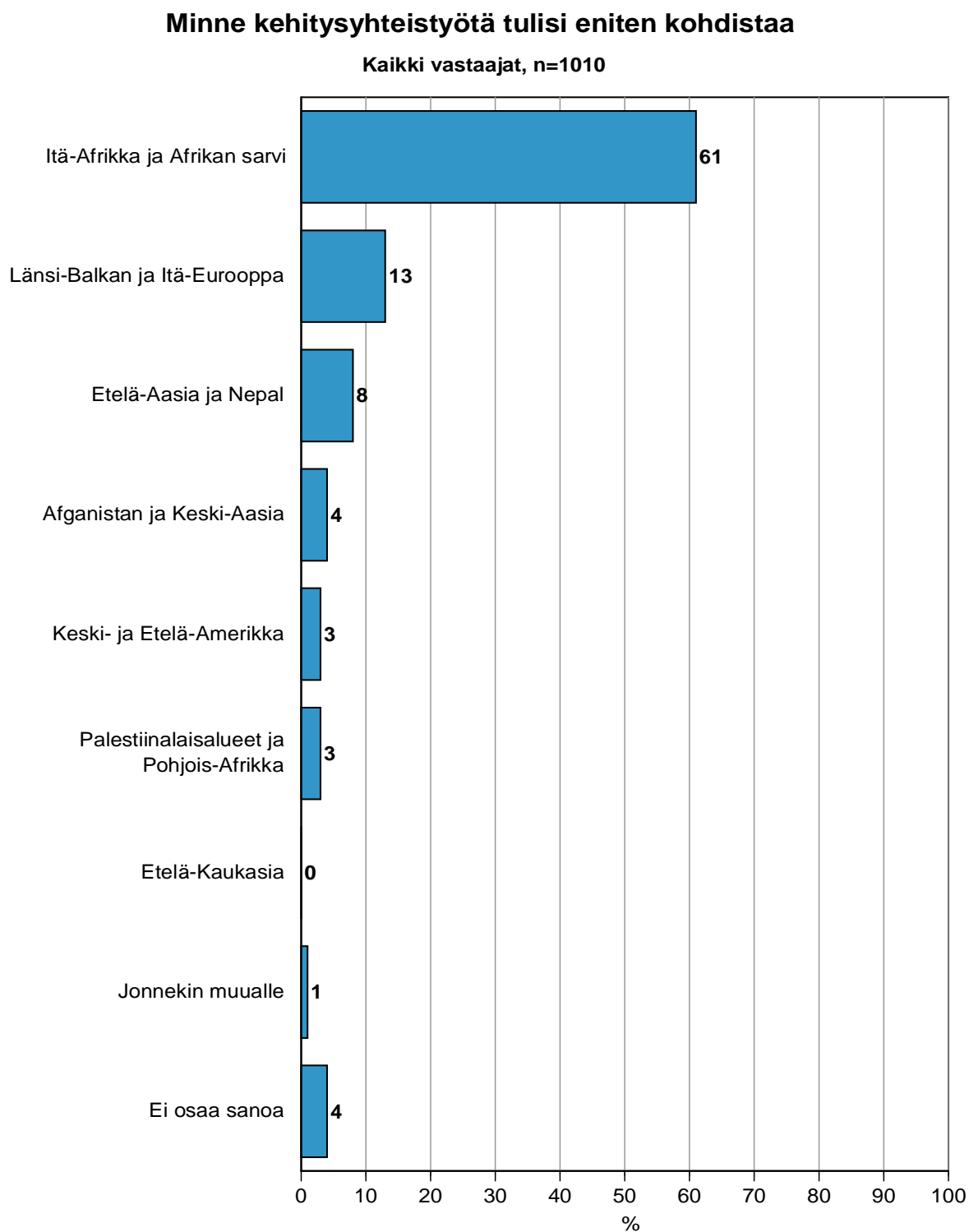
Peräti 61 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että Suomen kehitysyhteistyötä pitäisi kohdistaa eniten Itä-Afrikkaan ja Afrikan sarveen. Köyhimpänä maanosana Afrikka sopii myös hyvin perinteiseen mielikuvaan kehitysyhteistyökohteesta. Ilmeisesti alueen tilanne on suomalaisilla hyvin tiedossa paitsi uutisten myös sieltä Suomeenkin tulevien pakolaisten kautta. Kuluneen vuoden uutiset etenkin Somalian kuivuudesta ovat vain lisänneet suomalaisten huolestuneisuutta alueesta: lukema on selvästi korkeampi kuin vuoden 2011 tutkimuksessa, jolloin Itä-Afrikan ja Afrikan sarven nosti ykköskohteeksi 53 prosenttia.

Seuraavaksi eniten (13 prosenttia) suomalaiset kohdistaisivat kehitysapua lähialueellemme Länsi-Balkaniin ja Itä-Eurooppaan. Balkanin niemimaalla käydyt sodat ovat vielä tuoreena mielessä, ja Itä-Euroopasta puheen ollen monen mieleen tulevat varmasti Suomenkin kaupunkikuvassa näkyvät romanikerjäläiset ja heidän kotimaidensa tilanne. Vuoden 2011 alkupuolella uutisotsikoihin näyttävästi noussut arabikevät ei sen sijaan juuri näy kehitysyhteistyömielipiteissä, sillä Pohjois-Afrikkaan ja palestiinalaisalueille tukea kohdistaisi eniten vain kolme prosenttia vastanneista.

Naisilla (65 prosenttia) huoli Itä-Afrikan ja Afrikan sarven tilanteesta korostuu vielä enemmän kuin miehillä (58 prosenttia), kun taas miehistä hieman useampi (15 prosenttia) kohdistaisi eniten kehitysyhteistyötä Länsi-Balkanille ja Itä-Eurooppaan. Naisista näin tekisi 11 prosenttia.

Edellisvuosien tapaan suomalaisten mielestä tärkein kehitysyhteistyön ala on koulutus. Tämä sopii hyvin suomalaiseen ajattelutapaan, jossa uskotaan nimenomaan koulutuksen olevan kestävä keino menestykseen. Vielä selvemmin koulutus nousee ykkösasiaksi kysyttäessä, millä aloilla Suomella on eniten annettavaa kehitysyhteistyöhön.

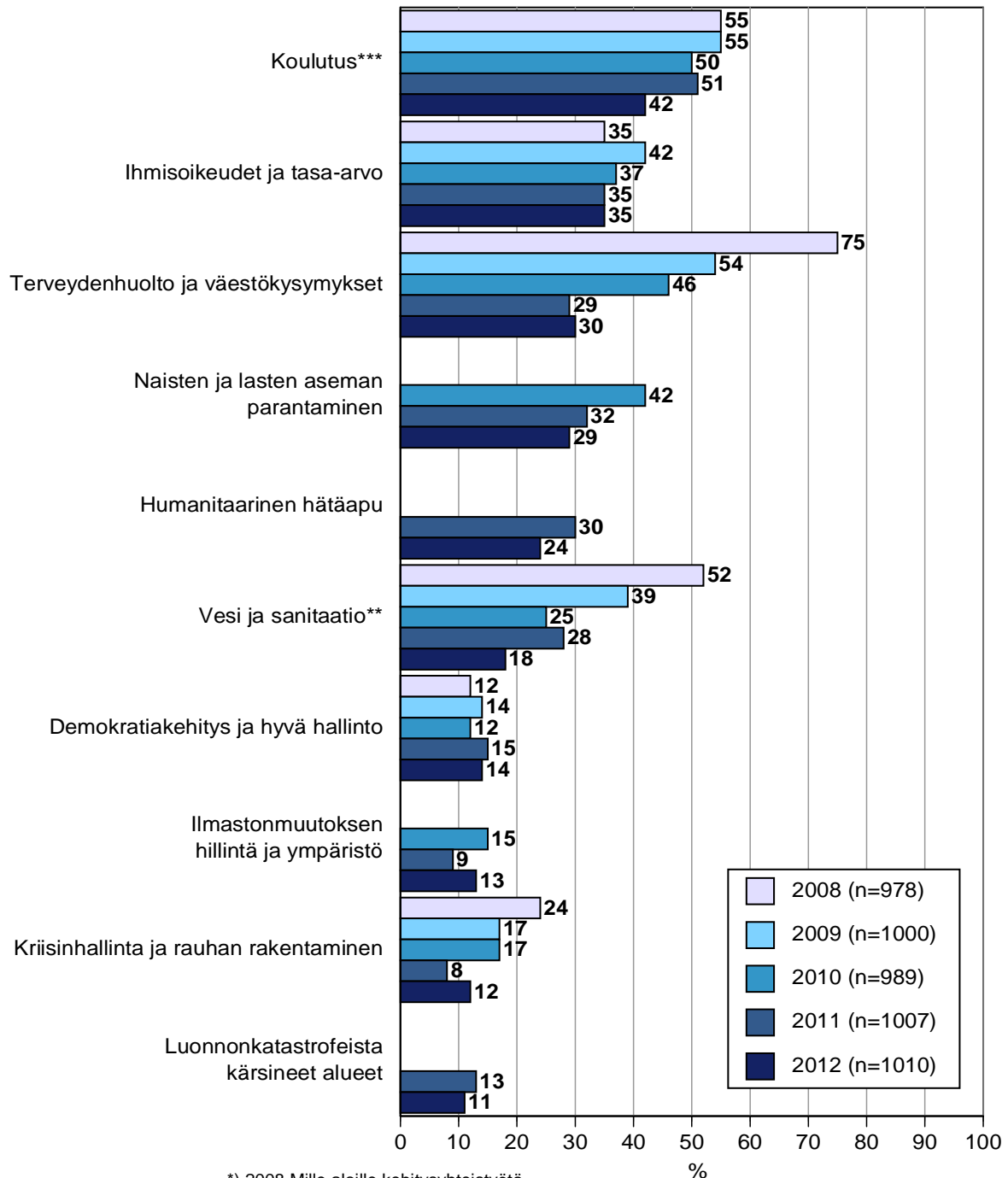
Kuvio 4.

Kuvio 5.

Mille aloille kehitysponnistuksia pitäisi ennen kaikkea suunnata 2008-2012* 1(2)

n=kehitystyö on tärkeää

*) 2008 Mille aloille kehitysyhteistyötä pitäisi ennen kaikkea suunnata

***) 2008 Opetus

***) 2008 Vesihuolto

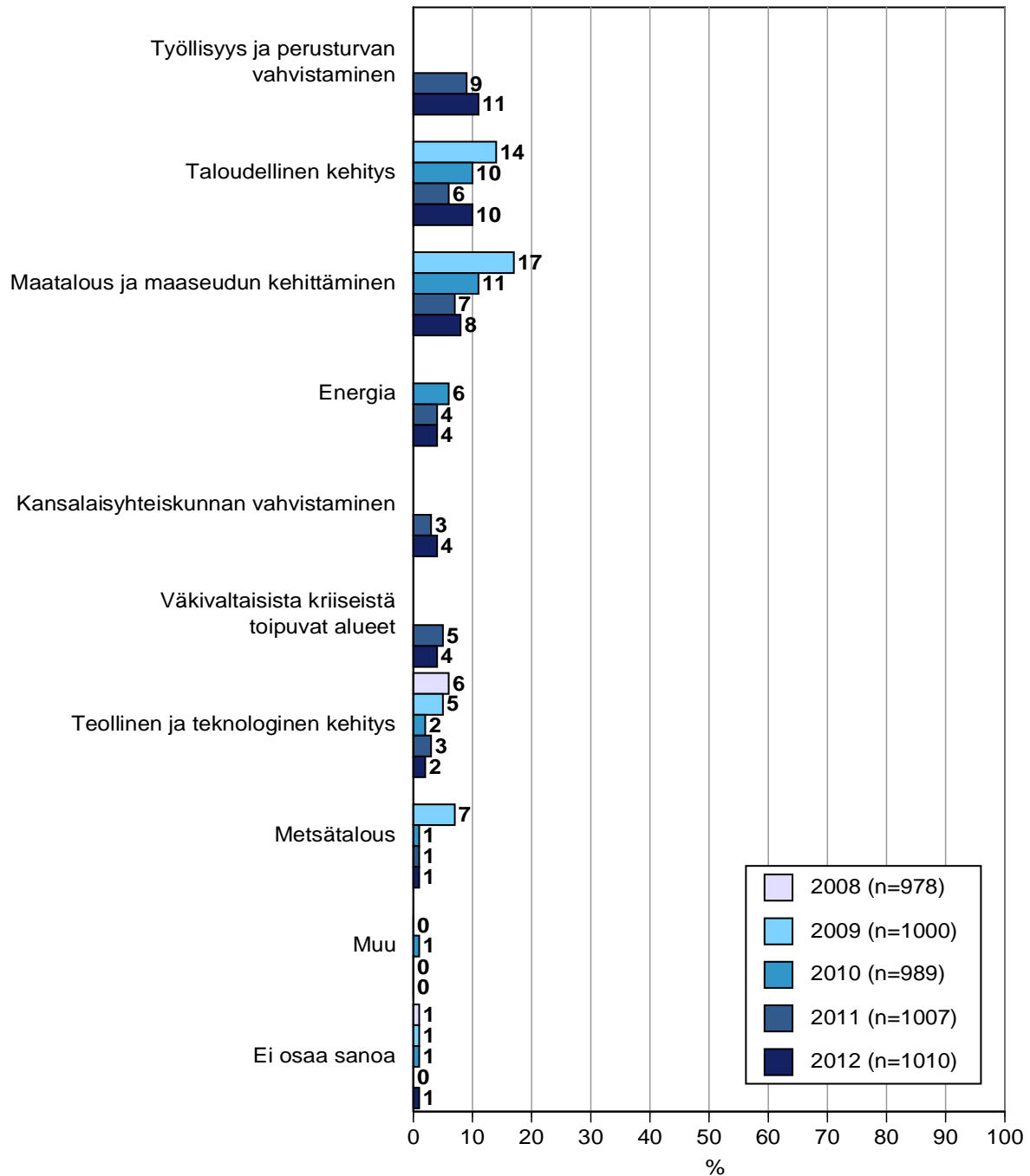
9704/TTU/JRA/ca/jso

Kehitysyhteistyö 2012

Kuvio 6.

Mille aloille kehityssponnistuksia pitäisi ennen kaikkea suunnata 2008-2012* 2(2)

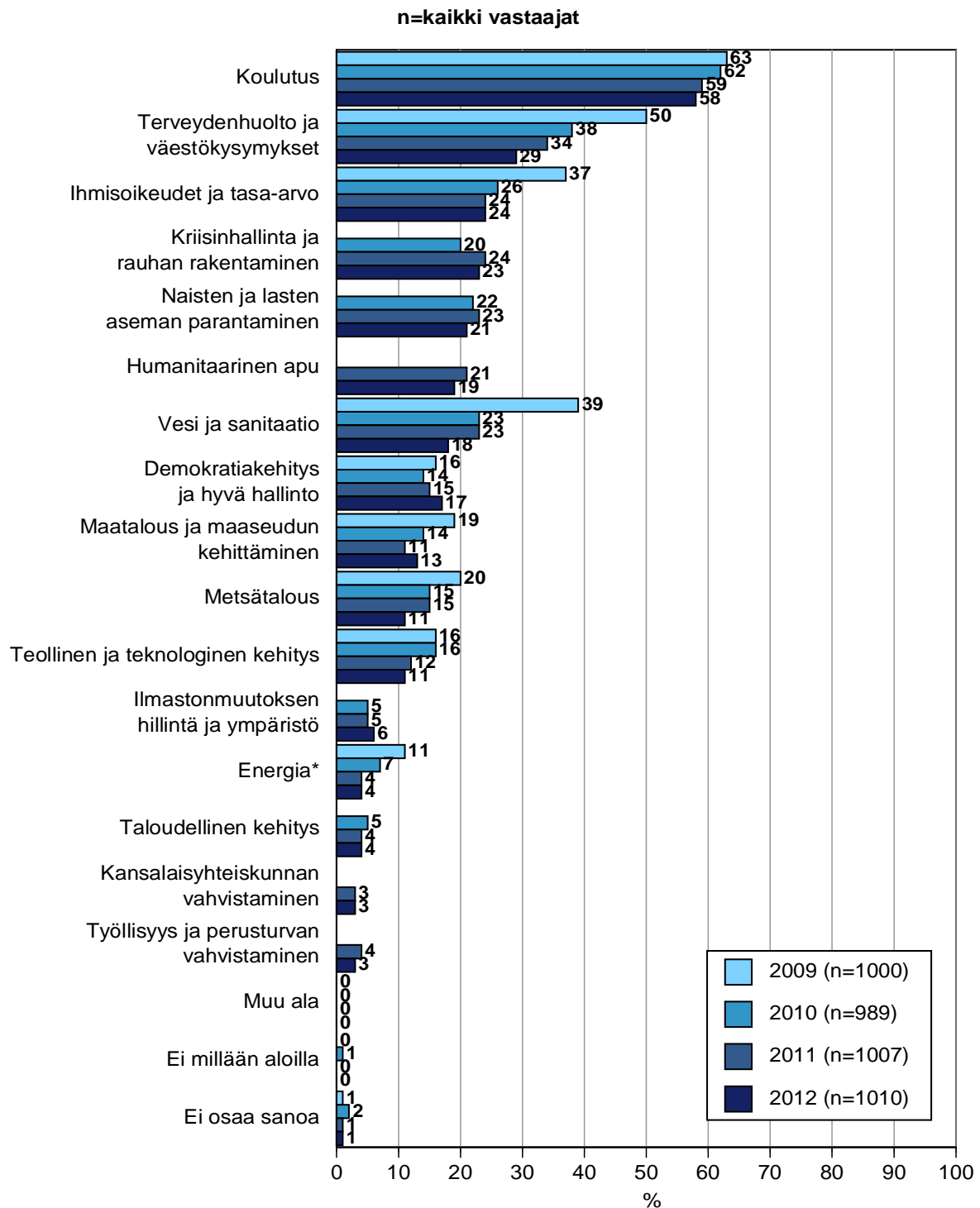
n=kehitystyö on tärkeää

*) 2008 Mille aloille kehitysyhteistyötä pitäisi ennen kaikkea suunnata

Kuvio 7.

Millä aloilla Suomella erityisesti annettavaa kehitysmaille 2009-2012

*) 2009 Ympäristö ja energia

4. Vuosituhattavoitteita tunnetaan aikaisempaa paremmin

Noin joka viides kansalainen vastaa kysyttäessä, että on kuullut YK:n vuosituhattavoitteista. Tämä on hieman vähemmän kuin viime vuonna, mutta kun pyydetään nimeämään vuosituhattavoitteita, niitä osataankin luetella aikaisempaa paremmin. Jopa 30 prosenttia osaa mainita YK:n vuosituhattavoitteen ”poistaa äärimmäinen köyhyys ja nälkä” (tämä oli siis avoin tietokysymys, jossa vastaajille ei näytetty mitään vaihtoehtoja).

Ei osaa sanoa -vastausten osuus, 45 prosenttia, oli selvästi pienempi kuin edellisvuonna (56 prosenttia) ja sitä edellisenä vuonna (63 prosenttia). Vaikka edelleen selvästi suurin osa suomalaisista ei ole kuullutkaan YK:n vuosituhattavoitteista saati osaa luetella niitä nimeltä, tietäväisten määrä on kuitenkin hienoisessa nousussa.

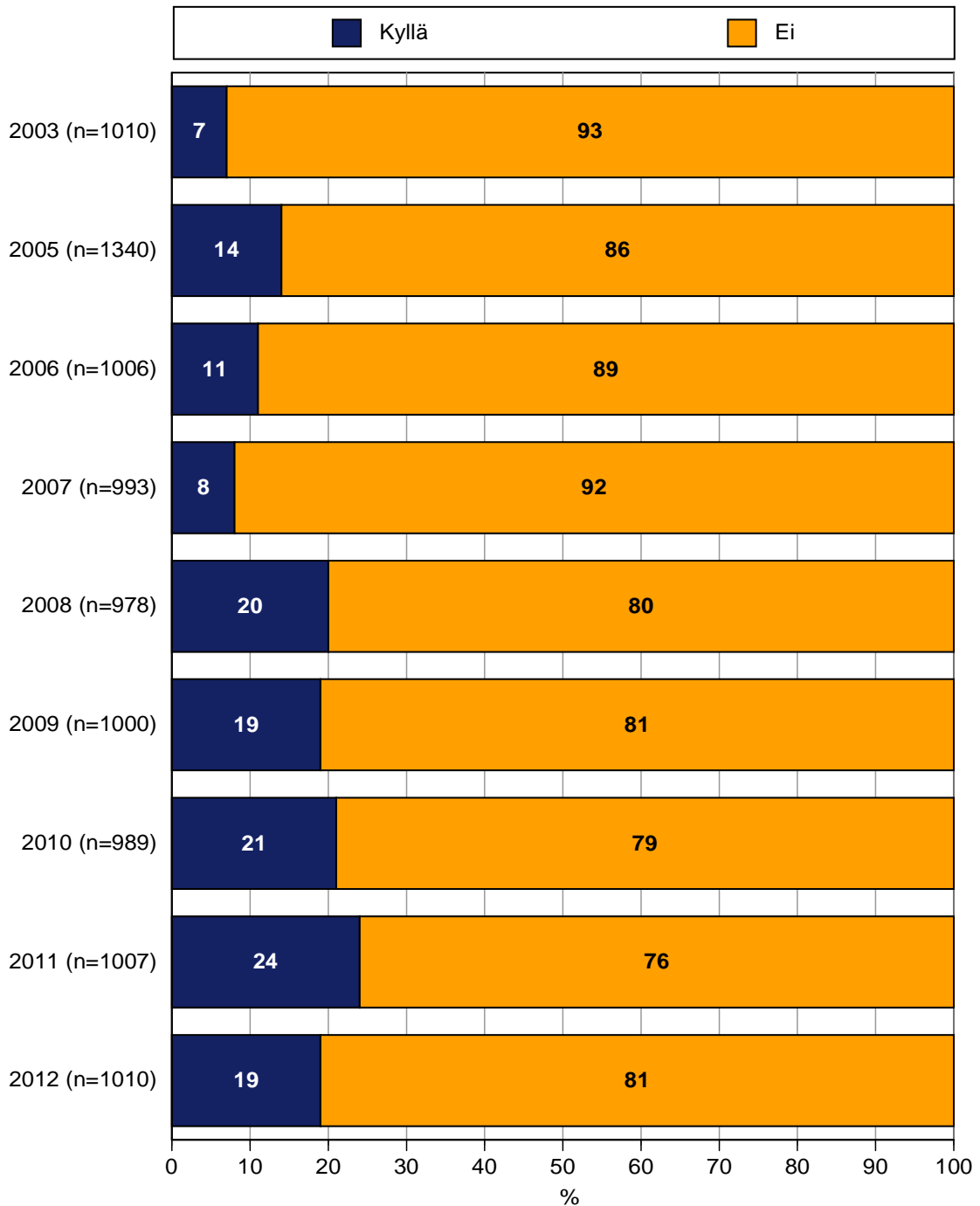
Seuraavaksi vastaajille lueteltiin vuosituhattavoitteet ja pyydettiin asettamaan ne tärkeysjärjestykseen valitsemalla tavoitteista kolme tärkeintä. Parhaiten tunnettu tavoite eli poistaa äärimmäinen köyhyys ja nälkä nousi selväksi ykköseksi 67 prosentilla. Toiseksi tärkeimpänä pysyi tavoite ulottaa peruskoulutus kaikille (50 %), vaikka naisten aseman parantaminen nousi jo lähelle sitä (45 %).

Ehkäpä rokotusten ja muun lääketieteen kehityksen ja toisaalta muiden ongelmien korostamisen seurauksena suomalaiset eivät pidä aidsia, malariaa ja muita tauteja vastaan taistelemista enää niin akuuttina ongelmana kuin aikaisemmin: kun vuonna 2008 sen nimesi tärkeimpien vuosituhattavoitteiden joukkoon 42 prosenttia vastaajista, vuonna 2012 luku on enää 25 prosenttia.

Kuvio 8.

Onko kuullut YK:n vuosituhattavoitteista 2003, 2005-2012*

n=kaikki vastaajat

*) v. 2003, 2006-2007:

Tunneteko YK:n vuosituhatjulistuksen tavoitteita

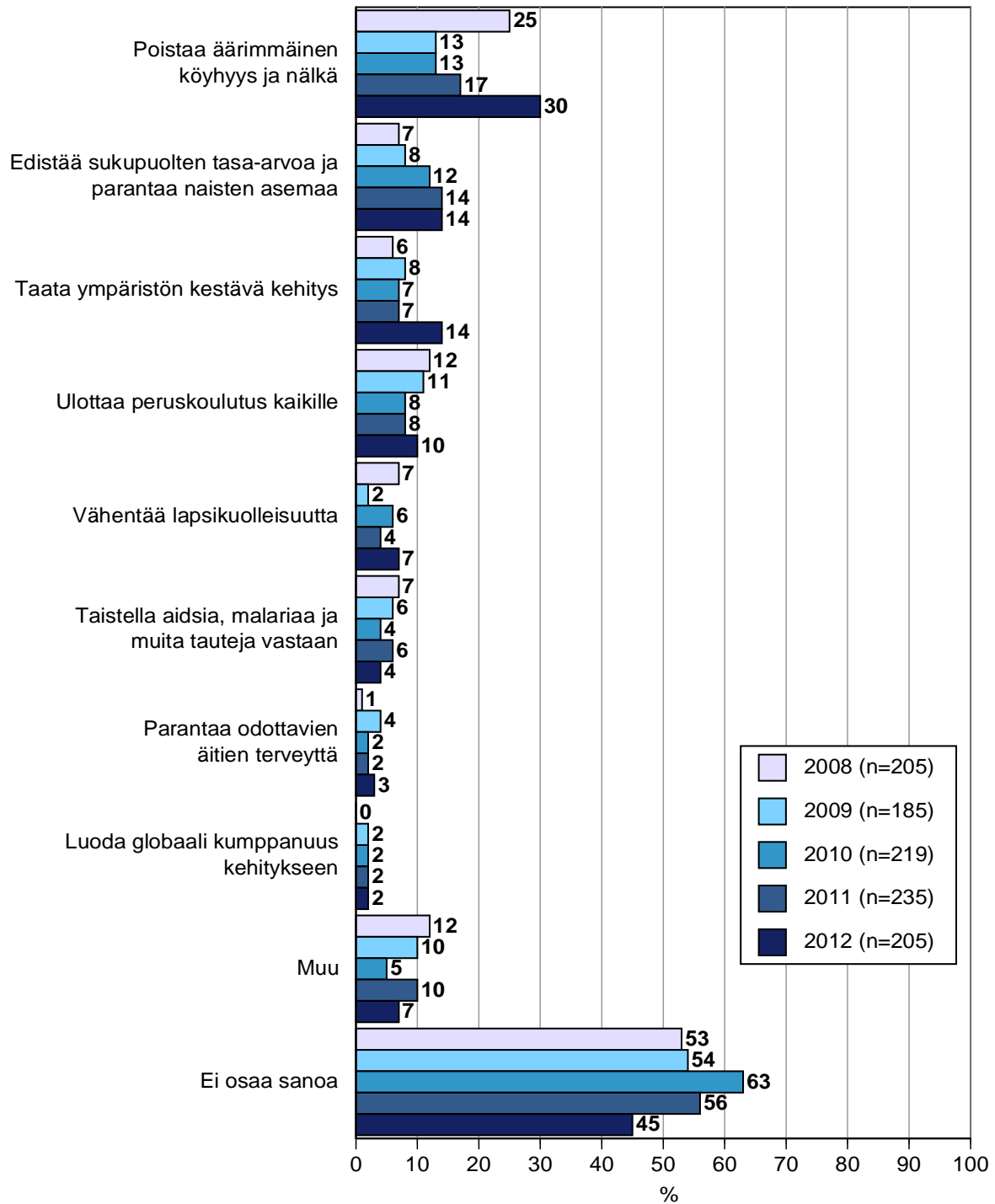
9704/TTU/JRA/ca/jso

Kehitysyhteistyö 2012

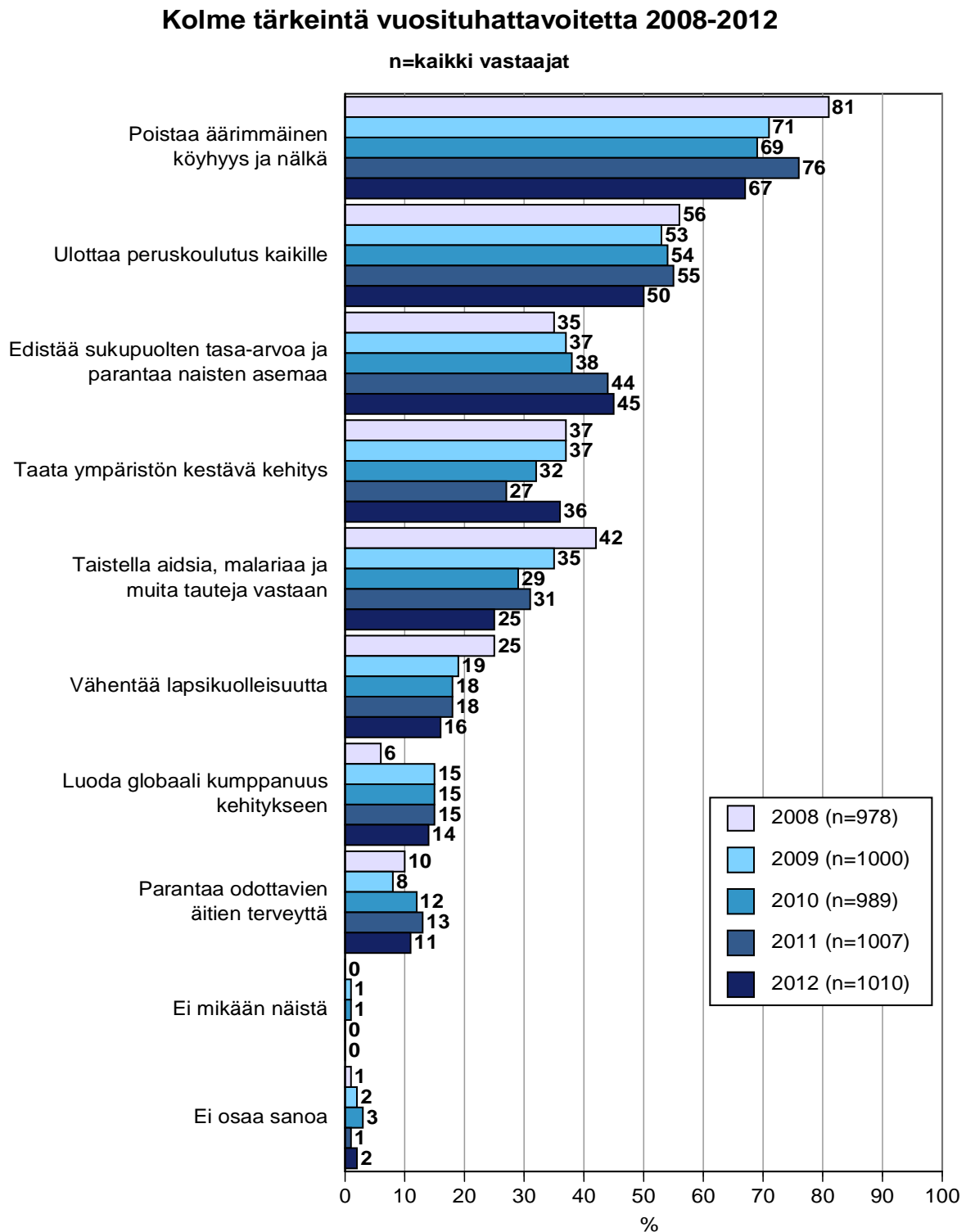
Kuvio 9.

Osaako nimetä vuosituhattavoitteita 2008-2012

n=on kuullut YK:n vuosituhatjulistuksen tavoitteista

Kuvio 10.

5. Turvallisuusvaikutukseen uskoo aiempaa harvempi

29 prosenttia suomalaisista on täysin samaa mieltä sen väittämän kanssa, että kehitysyhteistyö lisää kansainvälistä turvallisuutta sekä edistää rauhaa ja vakautta maailmassa. Vielä viime vuonna luku oli 36 prosenttia, ja se on laskenut selvästi vuodesta 2007, jolloin lukema oli 45 prosenttia. Edelleen lähes 90 prosenttia on täysin tai jokseenkin samaa mieltä tästä väittämästä, mikä on todella korkea luku. Mutta kun katsoo tämän sinänsä hyvin korkean lukeman trendinomaista pienenemistä vuosi vuodelta, on tuskin kaukaa haettava vetää siihen yhtäläisyysmerkkejä yleisen maailman tilanteen kanssa.

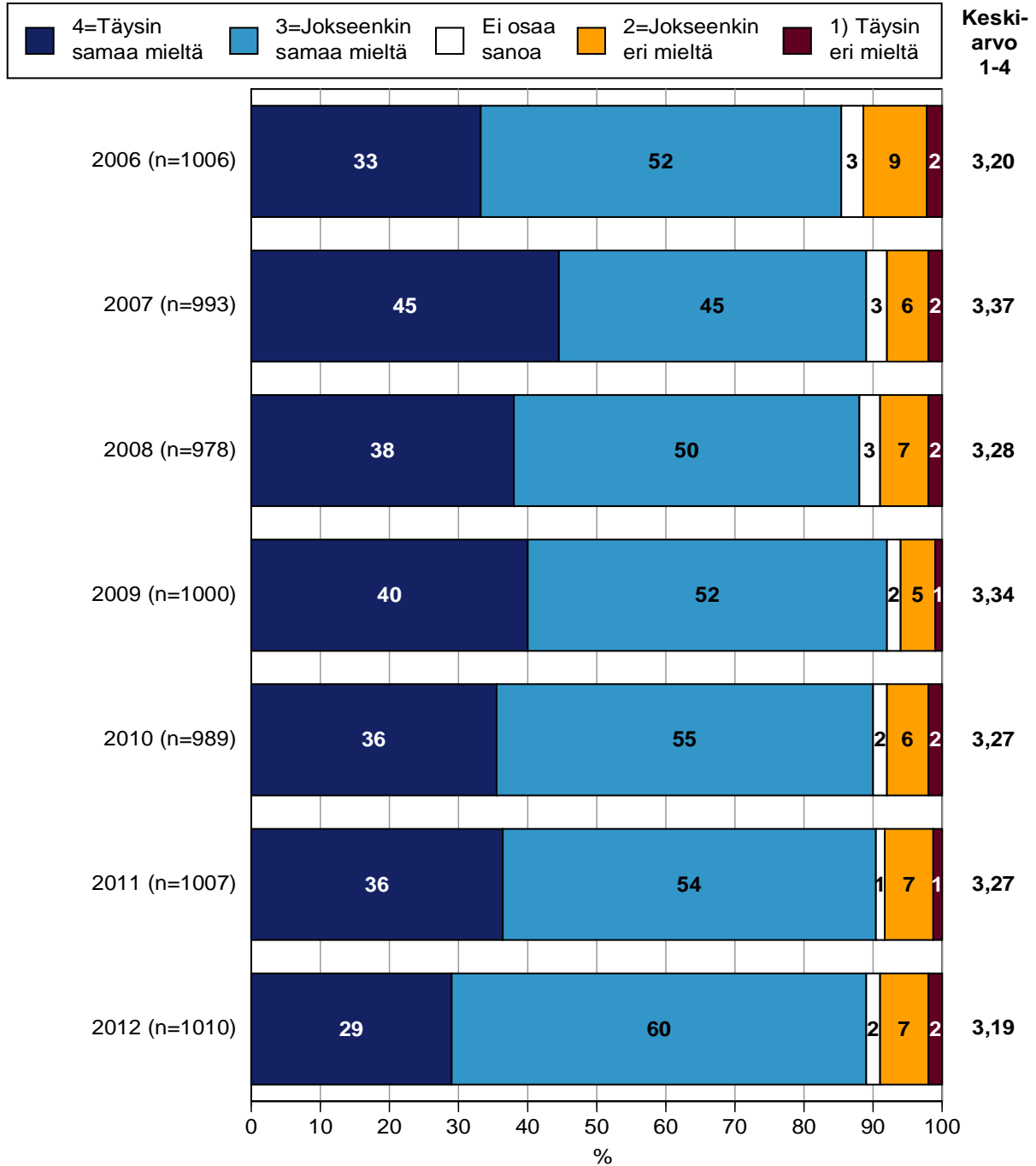
Naiset uskovat hieman miehiä enemmän, että kehitysyhteistyö lisää kansainvälistä turvallisuutta. Ikäryhmien osalta on kiinnostavaa havaita, että nuorimmat vastaajat luottavat tähän turvallisuusvaikutukseen hieman vähemmän kuin varttuneempi väki, vaikka ylipäänsä nuoret suhtautuvat vanhempia myönteisemmin kehitysyhteistyöhön.

Uusina kysymyksinä oli tämän vuoden tutkimuksessa kaksi väittämää: *”Kehitysyhteistyöllä voidaan lisätä kehitysmaiden kansanvaltaa ja ihmisoikeuksien toteutumista”* sekä *”Suomen tulee auttaa kehitysmaita sopeutumaan ilmastonmuutoksen seuraamuksiin”*. Molempiin väittämiin enemmistö suomalaisista yhtyy niin, että ensimmäisestä väittämästä eri mieltä on vain kolmetoista prosenttia ja toisesta väittämästä noin joka viides.

Kuvio 11.

Mitä mieltä väittämästä: Kehitysyhteistyö lisää kansainvälistä turvallisuutta 2006-2012

n=kaikki vastaajat

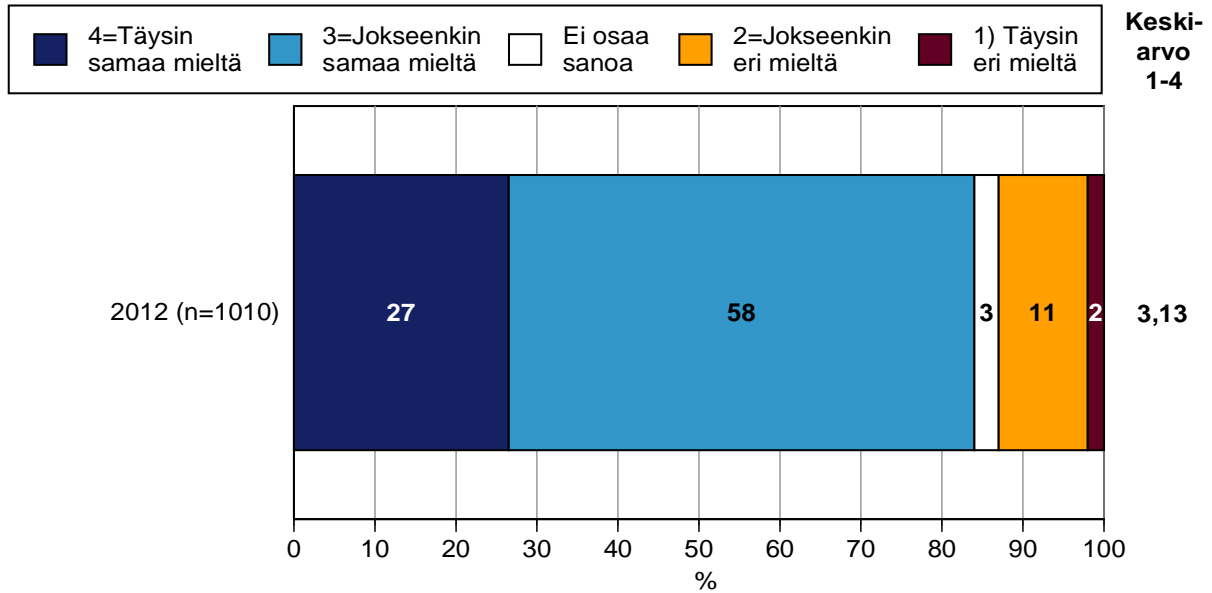

*) 2006-2009: kehitysyhteistyö lisää kansainvälistä turvallisuutta

Kuvio 12.

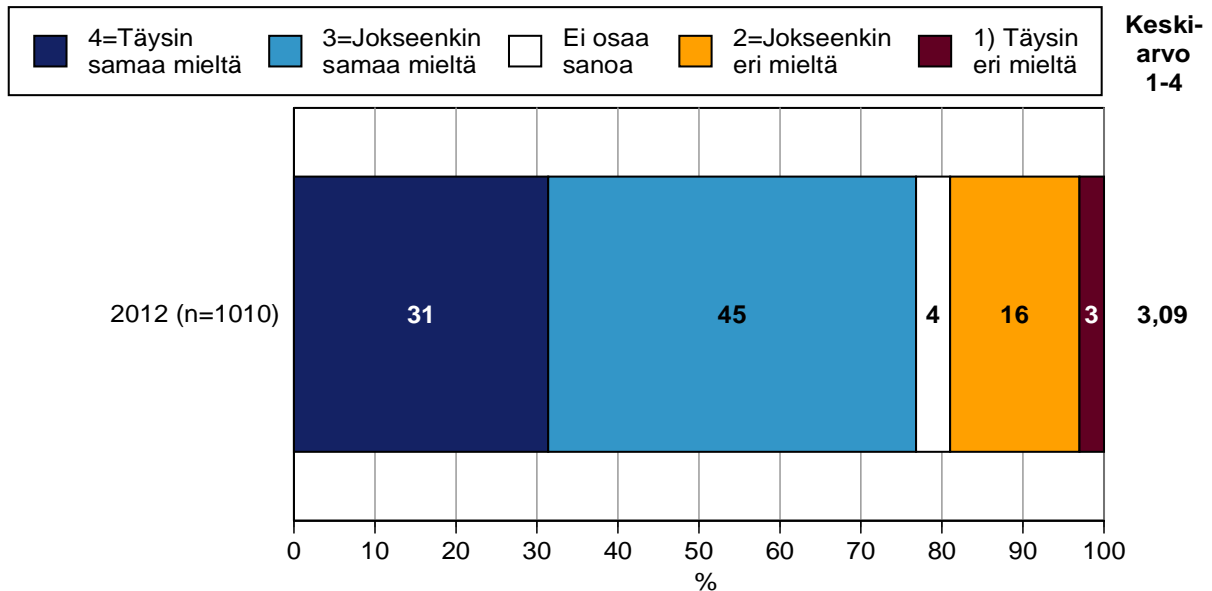
Mitä mieltä väittämästä: Kehitysyhteistyöllä voidaan lisätä kehitysmaiden kansanvaltaa ja ihmisoikeuksien toteutumista 2012

n=kaikki vastaajat

Mitä mieltä väittämästä: Suomen tulee auttaa kehitysmaita sopeutumaan ilmastonmuutoksen seuraamuksiin 2012

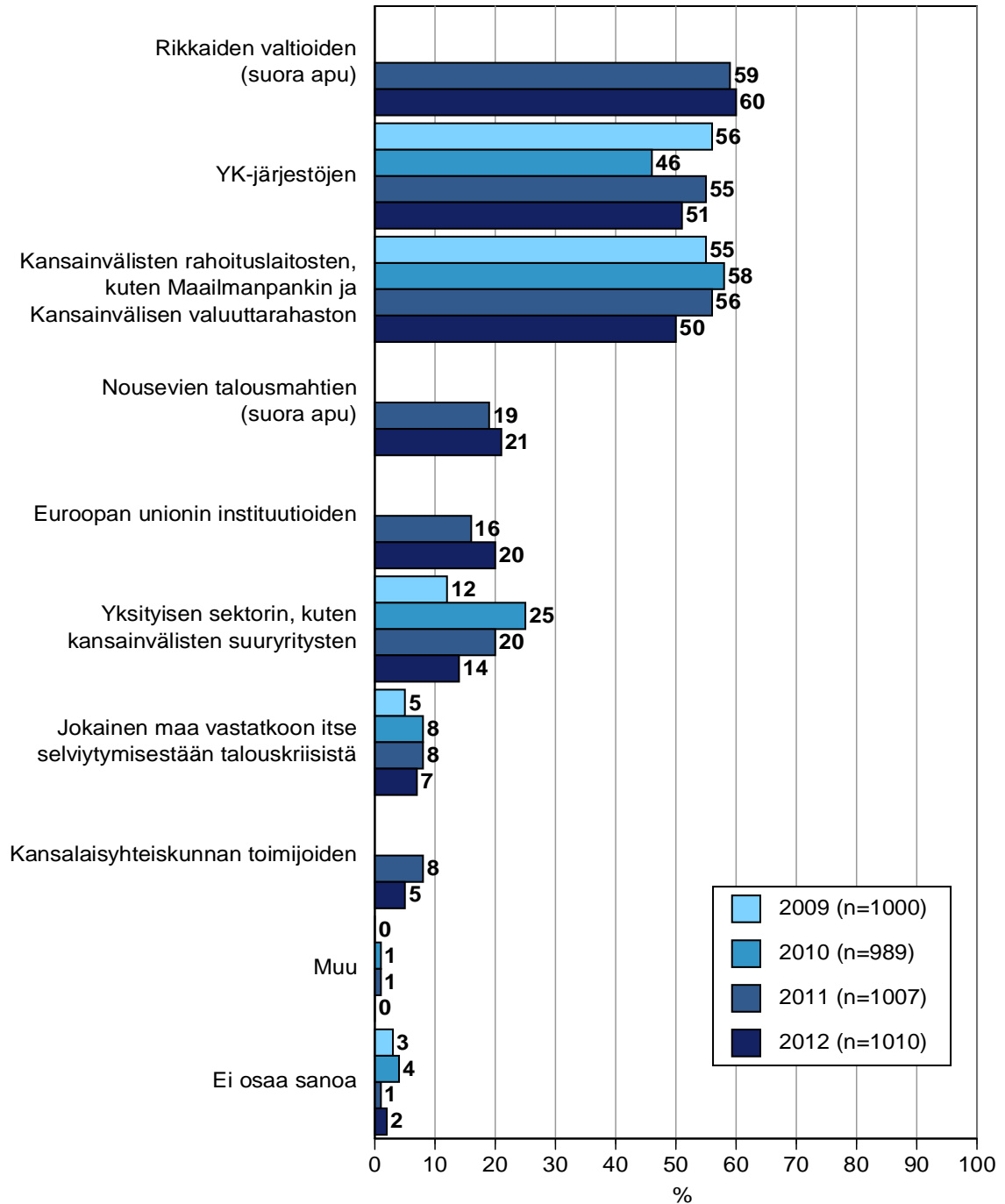
n=kaikki vastaajat

Kuvio 13.

Kenen vastuulla on auttaa kehitysmaita selviytymään talouskriisistä 2009-2012

n=kaikki vastaajat

6. Kehitysyhteistyön tuloksellisuus ei vakuuta kaikkia

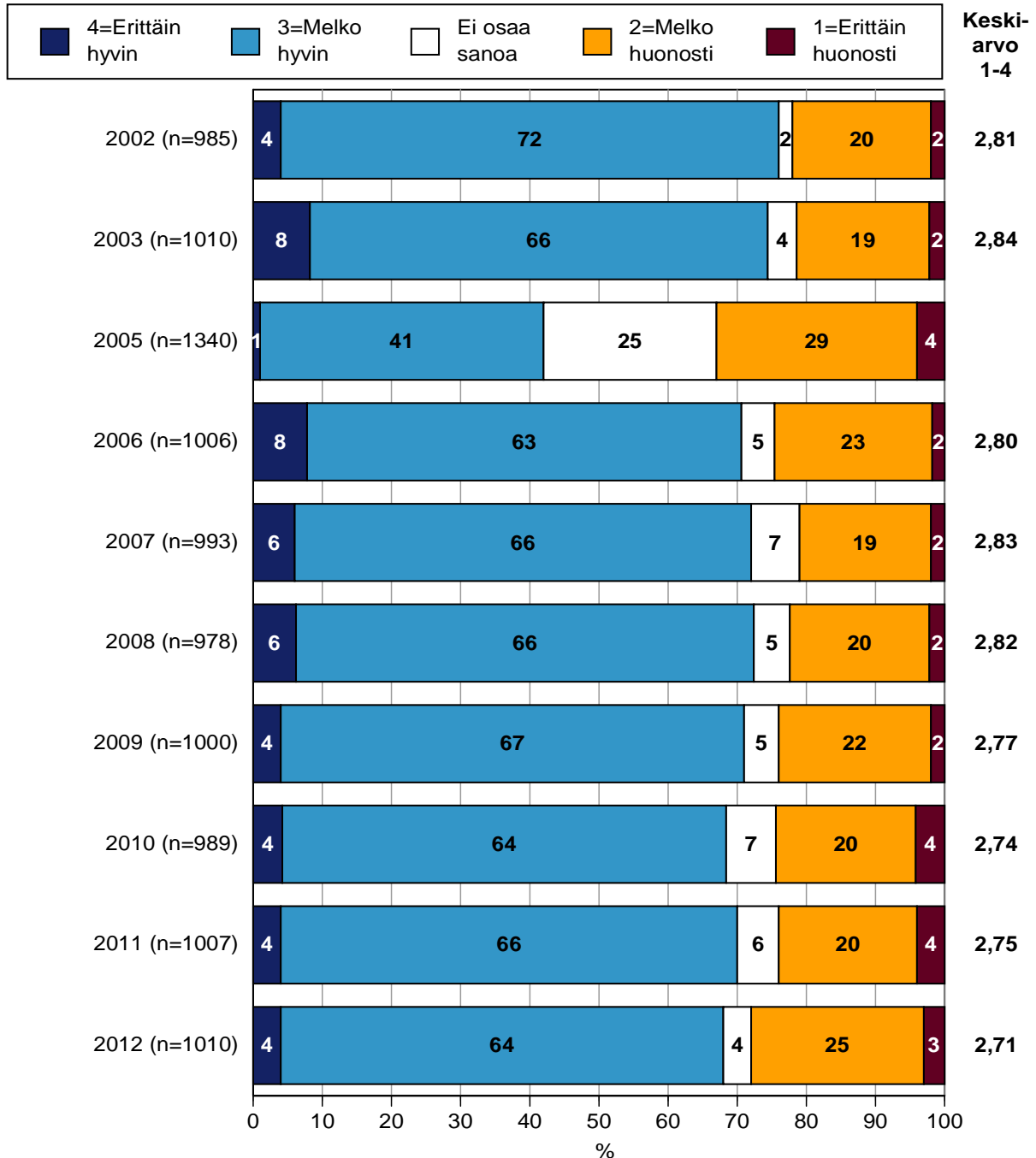
Kuinka tehokasta ja tuloksellista Suomen kehitysyhteistyö on sen rahoittajien kansalaisten mielestä? Vain neljä prosenttia katsoo väittämän vastaavan erittäin hyvin omaa käsitystään, mutta melko hyvin se vastaa 64 prosentin käsitystä. Plussan puolella siis ollaan selvästi, joskin epäilijöiden määrä on kasvanut viime vuosina: nyt 28 prosenttia suomalaisista epäilee kehitysavun tehokkuutta ja tuloksellisuutta, kun vuosi sitten heitä oli 24 prosenttia. Kehitysyhteistyömielipiteiden suosiollisimpana vuotena, talouden viimeisenä hyvänä kasvuvuotena 2007, vain 21 prosenttia katsoi väitteen kehitysyhteistyön tehokkuudesta vastaavan omaa mielipidettään melko tai erittäin huonosti. Prosentuaalinen muutos on pieni, mutta siinäkin on havaittavissa tiettyä trendinomaisuutta.

Naiset, alle 25-vuotiaat, vähemmän koulutetut ja pienituloiset ovat hieman muita luottavampia Suomen kehitysavun tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen, mutta väestöryhmien väliset erot eivät ole mitenkään suuria.

Kuvio 14.

Kuinka hyvin väittämä "Suomen kehitysyhteistyö on tehokasta ja tuloksellista" vastaa omaa käsitystä 2002-2003 ja 2005-2012*

n=kaikki vastaajat

*) v. 2002-2003 Suomen kehitysyhteistyö on tehokasta ja onnistunutta

9704/TTU/JRA/ca/jso

Kehitysyhteistyö 2012

7. Kaksi kolmesta pitäisi kehitysyhteistyömäärärahat ennallaan

Kaksi kolmasosaa suomalaisista (66 prosenttia) katsoo, että nykyisessä taloudellisessa tilanteessa Suomen on pidettävä kehitysyhteistyömäärärahat ennallaan. Hieman alle viidennes kansalaisista lisäisi määrärahoja, kun vuosi sitten näin olisi tehnyt lähes joka neljäs. Niiden kansalaisten osuus, jotka vähentäisivät kehitysyhteistyömäärärahoja (16 prosenttia), on sama kuin vuoden 2011 tutkimuksessa. Tätä kysymystä on kysytty peräkkäin neljä kertaa vuodesta 2009, eikä mielipiteiden jakaumassa ole tapahtunut tuona aikana olennaisia muutoksia.

Naisista selvästi useampi lisäisi kuin vähentäisi kehitysyhteistyömäärärahoja (21 vs. 10 prosenttia). Miehillä lukemat ovat toisin päin (15 vs. 18 prosenttia). Yli 60-vuotiaissa on eniten niitä, jotka pitäisivät määrärahat ennallaan (70 prosenttia), kun alle 25-vuotiaista näin ajattelee 58 prosenttia. Nuorimmissa ikäryhmissä on hivenen enemmän niitä, jotka lisäisivät rahoja.

Vastaajan koulutustausta näkyy selvästi: yliopistotutkinnon suorittaneista 28 prosenttia lisäisi kehitysmäärärahoja, kun ammattikoulun tai pelkän peruskoulun käyneistä näin tekisi vain 13 prosenttia. Tulotason mukaan tarkasteltuna mielipiteet muodostavat u-käyrän: alle 20 000 euroa vuodessa ansaitsevista kehitysmäärärahoja lisäisi 23 prosenttia, kun taas tuloluokassa 20 000–40 000 euroa määrärahojen lisäämistä kannattaa vain joka kymmenes. Yli 40 000 euron vuosituloilla elävistä taas 18 prosenttia lisäisi kehitysyhteistyömäärärahoja.

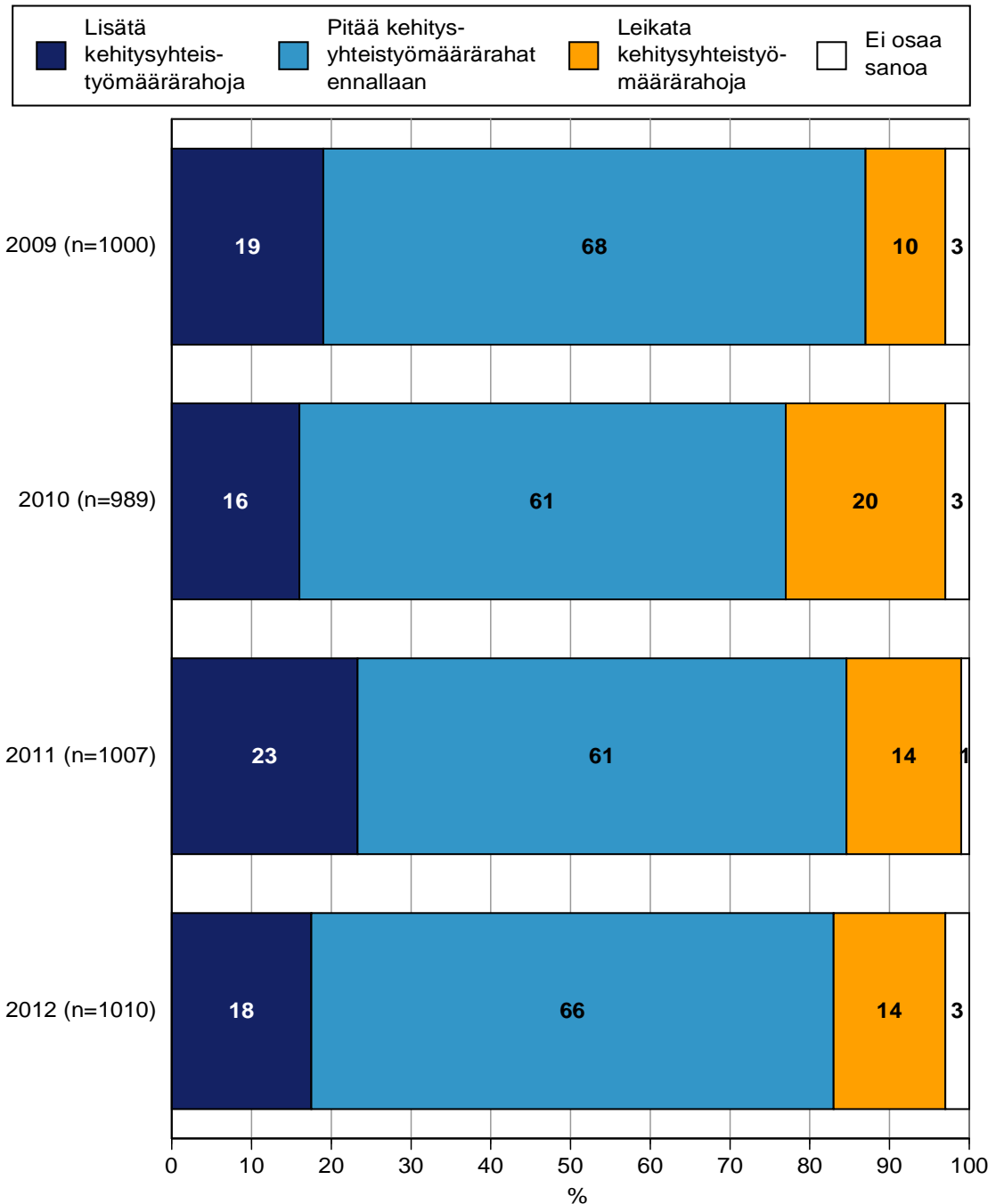
Niiltä, jotka ilmoittivat haluavansa lisätä kehitysyhteistyörahoja, kysyttiin miten mahdollinen määrärahojen nousu tulisi rahoittaa. Edellisvuosien tapaan suosituimmaksi tavaksi osoittautuivat uudet rahoituslähteet, kuten lentomatikustajille suunnattu vero tai rahoitusmarkkinaverro. Sen valitsi 50 prosenttia.

Vaikka suomalaiset ilmoittavat yleensä kyselyissä maksavansa mieluummin lisää veroja kuin leikkaavansa julkisista menoista, kehitysyhteistyömäärärahojen kyseessä ollen valtion muiden menojen leikkaaminen saa enemmän kannatusta (35 prosenttia) kuin verotulojen lisääminen (26 prosenttia).

Kuvio 15.

Miten Suomen tulisi toimia kehitysmäärärahojen suhteen nykyisessä taloudellisessa tilanteessa

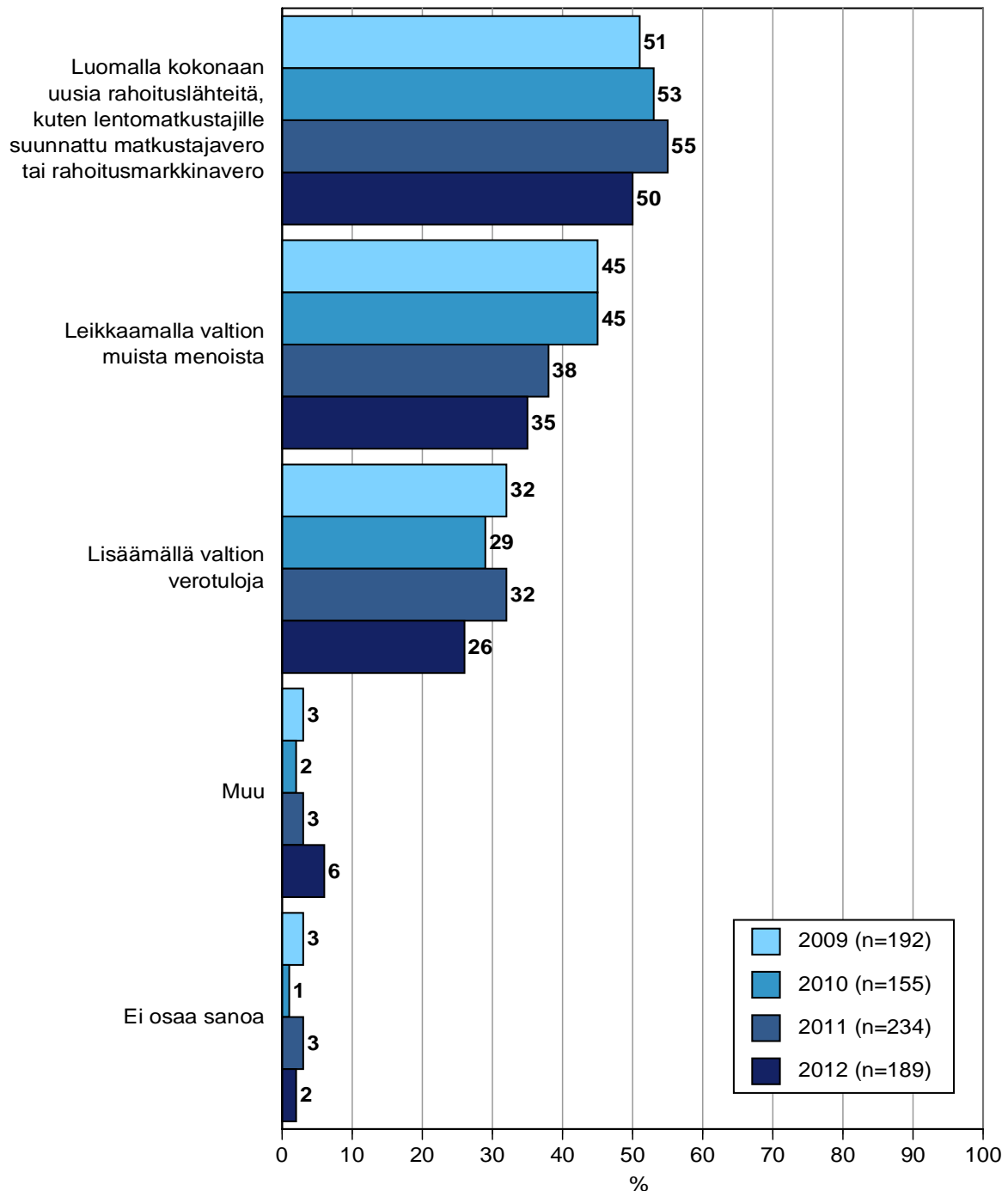
n=kaikki vastaajat

Kuvio 16.

Miten kehitysyhteistyömäärärahojen kasvu tulisi rahoittaa 2009-2012

n=kaikki vastaajat

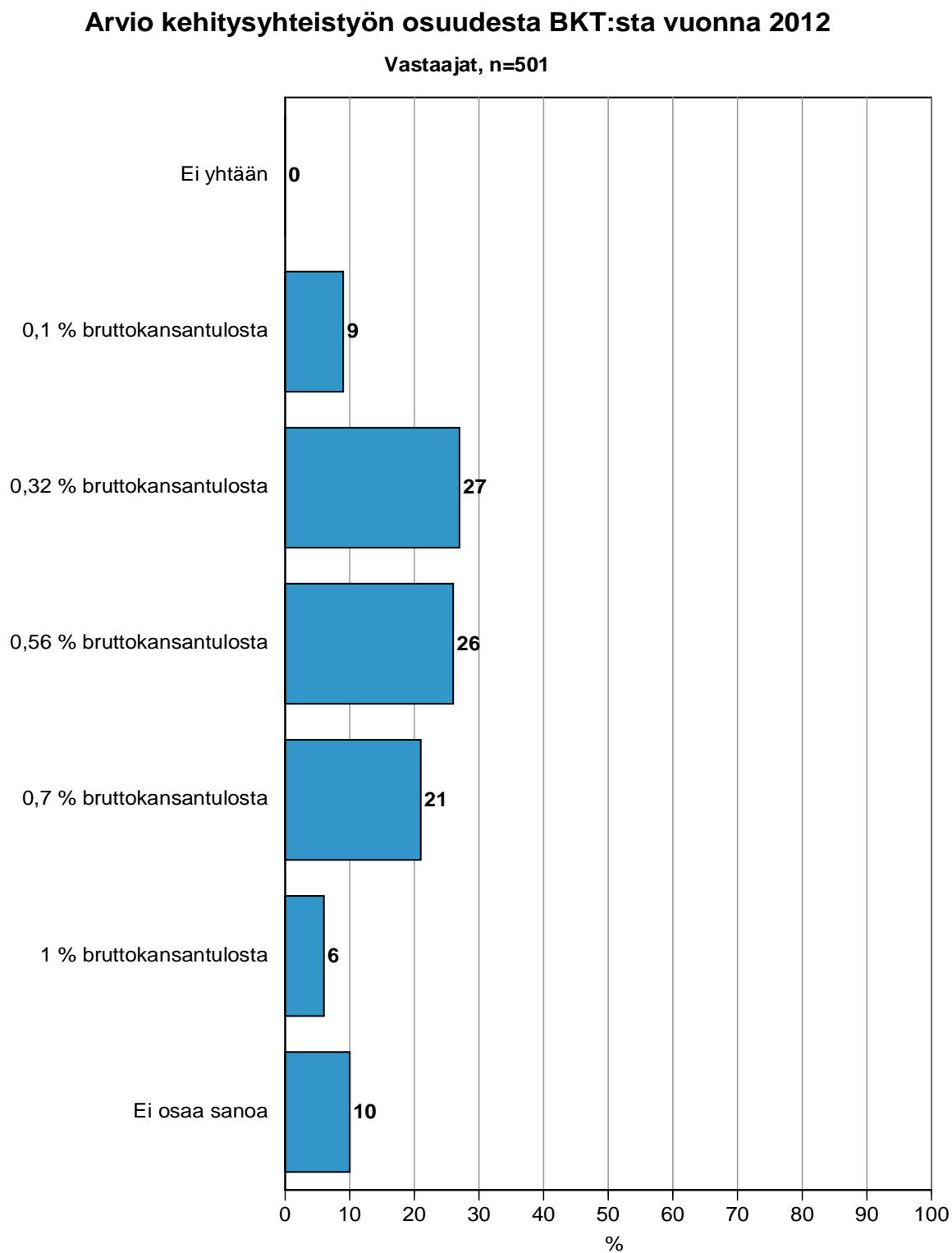
8. Kehitysapu arvioidaan yhä alakanttiin

Edellisvuosien tapaan kansalaiset arvioivat kehitysyhteistyömäärärahat selvästi pienemmiksi kuin ne todellisuudessa ovat. Yleisin arvio, johon osuu 30 prosenttia vastauksista, on 150 miljoonaa vuodessa. Oikean vaihtoehdon eli noin miljardi vuodessa tietää tai arvaa vain kahdeksan prosenttia vastaajista. Samansuuntaisesti menevät arviot kysyttäessä asiaa vaikeammin hahmotettavalla tavalla eli osuutena bruttokansantuotteesta.

Vanhimmat vastaajat, yli 60-vuotiaat, osuvat hieman nuorempia useammin (12 %) oikeaan suuruusluokkaan arvioidessaan Suomen kehitysyhteistyöbudjettia. Koulutus lisää tietoa tässä asiassa, mutta varsin vähän: kun vähiten koulutetuista oikeaan osuu 7 prosenttia, yliopistokoulutuksen saaneilla luku on 10. Naisten ja miesten tiedontaso on lähes sama, mutta naisilla ei osaa sanoa -vastausten osuus (26 prosenttia) on selvästi suurempi kuin miehillä (13 prosenttia). Ilmeisesti miehet ovat rohkeampia heittämään arvauksensa, vaikka eivät oikeaa vastausta tietäisikään.

Seuraavan kysymyksen johdannossa kerrottiin, että Suomi on sitoutunut Euroopan unionin vuonna 2005 asettamaan tavoitteeseen osoittaa vähintään 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan kehitysyhteistyöhön vuoteen 2015 mennessä.

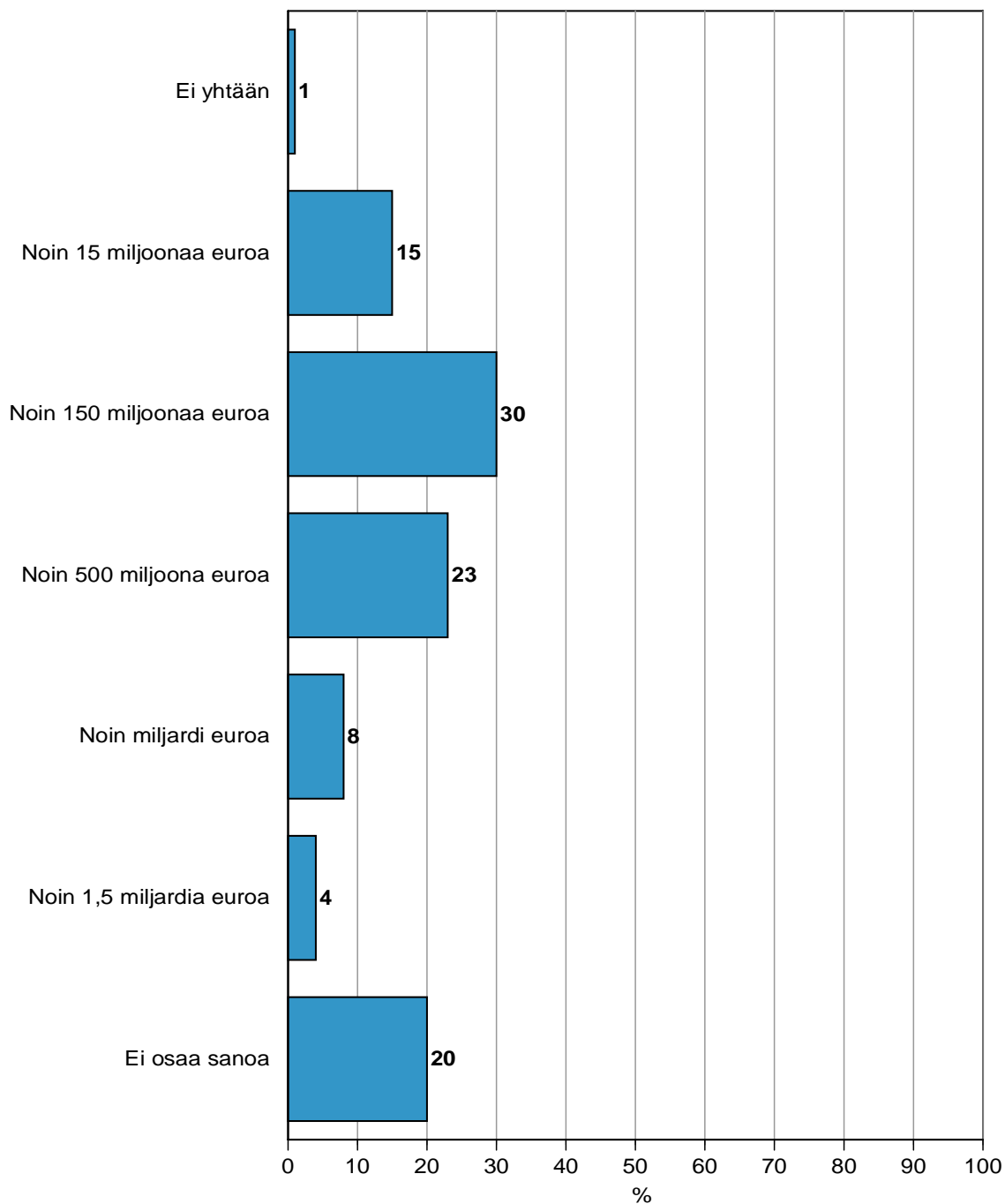
Kuvio 17.

Kuvio 18.

Arvio kehitysyhteistyöhön käytetystä rahamäärästä vuonna 2012

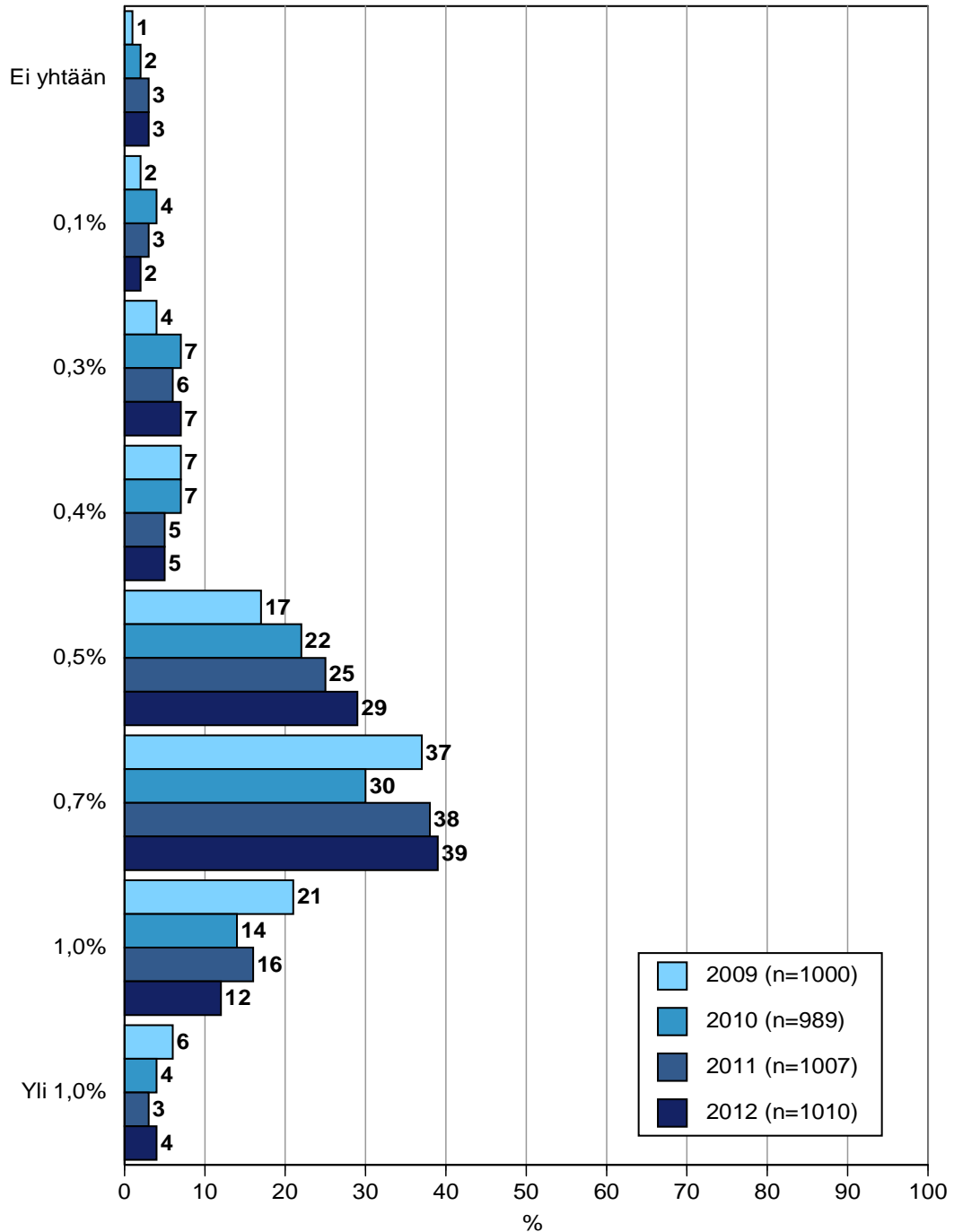
Vastaajat, n=504

Kuvio 19.

Suomelle sopivana pidetty kehitysyhteistyön määrä (% bruttokansantuotteesta) 2009-2012

n=kaikki vastaajat

9. Viranomaistieto luotetuinta, televisio tärkein tietolähde

Suomessa on perinteisesti luotettu viranomaisiin erilaisissa asioissa, ja tutkimus osoittaa näin olevan myös kehityksistä ja kehitysyhteistyötä koskevan tiedon jakamisessa. Kansalaisjärjestöjen ja median välittämään tietoon luotetaan hieman vähemmän. Etenkin ”erittäin luotettava” -vastauksissa on selvä ero: siinä missä viranomaistietoon luottaa erittäin paljon 23 prosenttia, tiedotusvälineiden kohdalla luku on 12. Vielä vuonna 2011 kansalaisjärjestöjen välittämää tietoa pidettiin luotettavampana kuin median välittämää tietoa, mutta nyt kansalaisjärjestöjen luotettavuus on pudonnut ja on suunnilleen tasoissa median lukujen kanssa.

Paljon puhutusta sosiaalisen median ja Internetin noususta huolimatta televisio pitää edelleen pintansa: 63 prosenttia suomalaisista mainitsee sen tärkeimmäksi tietolähteekseen kehityskysymyksissä. Sanomalehdet ovat toisena 46 prosentilla ja Internet kolmantena 38 prosentilla.

Ei liene kenellekään yllätys, että nuoremmalle väestöosalle Internet on selvästi tärkein tiedonlähde, kun taas vanhimmilla televisio ja sanomalehdet ovat ylivoimaisen tärkeitä. Alle 25-vuotiaista 63 prosenttia ilmoittaa saaneensa tietoa kehityskysymyksistä Internetin kautta, kun yli 60-vuotiailla osuus on 13 prosenttia. Sanomalehtien kohdalla lukemat ovat 31 ja 60 prosenttia.

Tutkimuksessa kysyttiin lisäksi, mistä *lähteistä* henkilö haluaisi saada tietoa kehityspolitiikasta ja kehitysyhteistyöstä. Tässä tärkeimmäksi vastaukseksi nousi se, mistä tietoa eniten saadaankin, eli televisio (19 prosenttia). Kaikkein suosituimmaksi osoittautui kuitenkin vaihtoehto ”en mistään”, jonka valitsi 45 prosenttia. Yliopistokoulutetut ja toimihenkilöammateissa toimivat vastaajat ovat hivenen vastaanottavaisempia uudelle kehitysyhteistyötiedolle, sillä heistä ”en mistään” -vaihtoehdon valitsi 38 prosenttia. Maaseudun haja-asutusalueilla ja pikkukunnissa ollaan kaikkein torjuvaisimpia: ”en mistään” -vastausten osuus on peräti 57 prosenttia.

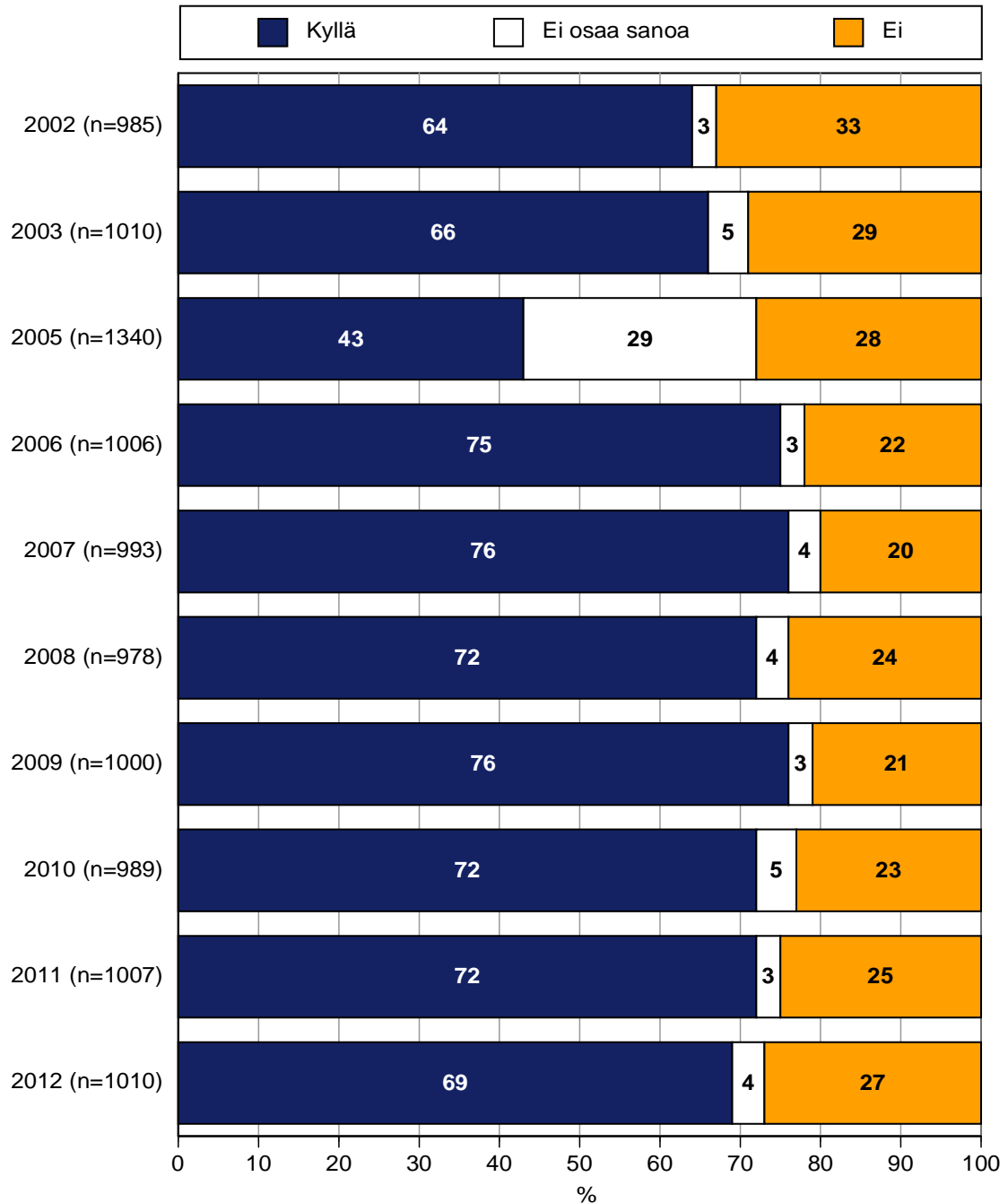
Tutkimuksen valossa ei ole syytä epäillä, että uuden tiedon torjuminen liittyy nimenomaisesti kehitysyhteistyötä koskevaan tietoon, koska mielipiteet ovat valtaosin myönteisiä, vaan pikemminkin kyseessä on reaktio tietoyhteiskunnan aiheuttamaan infoähkyyn ja viestinnän ylitarjontaan. Etenkin maaseudulla halutaan näköjään varjella omaa reviiä tarkemmin kuin muualla, myös tiedonjakomielessä.

Edellä oli siis kyse tietolähteistä. Kun kysytään, mistä kehitysyhteistyöhön liittyvistä *asioista* vastaaja haluaisi lisätietoa, vain viisi prosenttia sanoo, ettei tarvitse lisätietoa. Vaikka veronmaksajana itse kukin on osaltaan kehitysyhteistyön kirstunvartijana, suomalaisia kiinnostaa sittenkin enemmän se, mitä rahoilla saadaan aikaiseksi kuin se, mihin Suomen määrärahoja käytetään. Noin puolet vastaajista haluaisi lisää tietoa kehitysyhteistyön tuloksista ja 35 prosenttia Suomen määrärahojen käytöstä. Kun mukaan lasketaan ne 34 prosenttia, jotka halusivat tietoa kehitysmaiden omista saavutuksista, voidaan sanoa suomalaisilla olevan varsin pragmaattinen ja tavoitelähtöinen suhtautuminen kehitysyhteistyöhön.

Kuvio 20.

Onko Suomessa saatavilla riittävästi tietoa kehitysyhteistyöstä ja kehitysmaista 2002-2003 ja 2005-2012

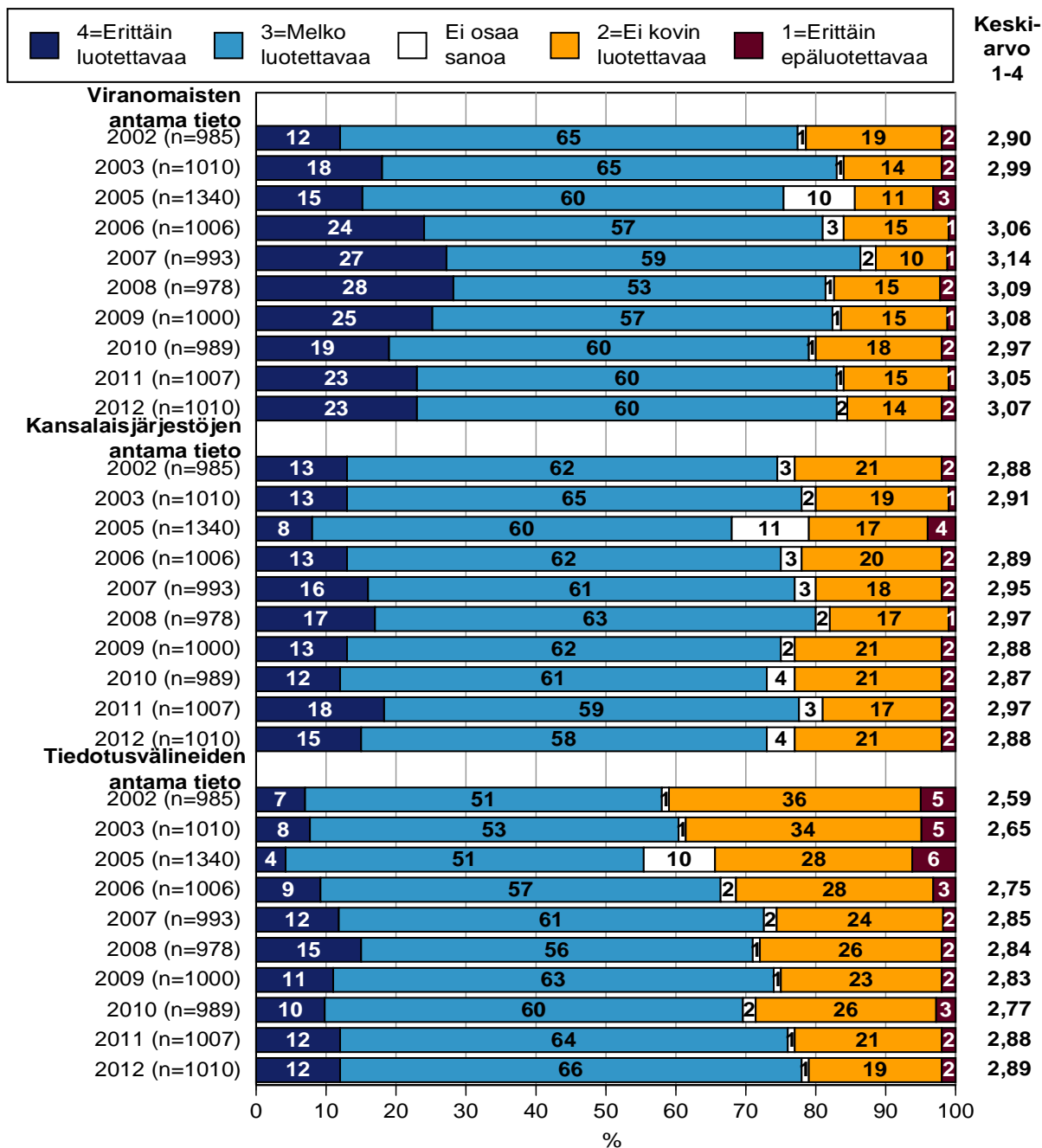
n=kaikki vastaajat

Kuvio 23.

Kuinka luotettavana pitää eri tahoilta saamaa tietoa kehitysmaista ja kehitysyhteistyöstä 2002-2003 ja 2005-2012

n=kaikki vastaajat

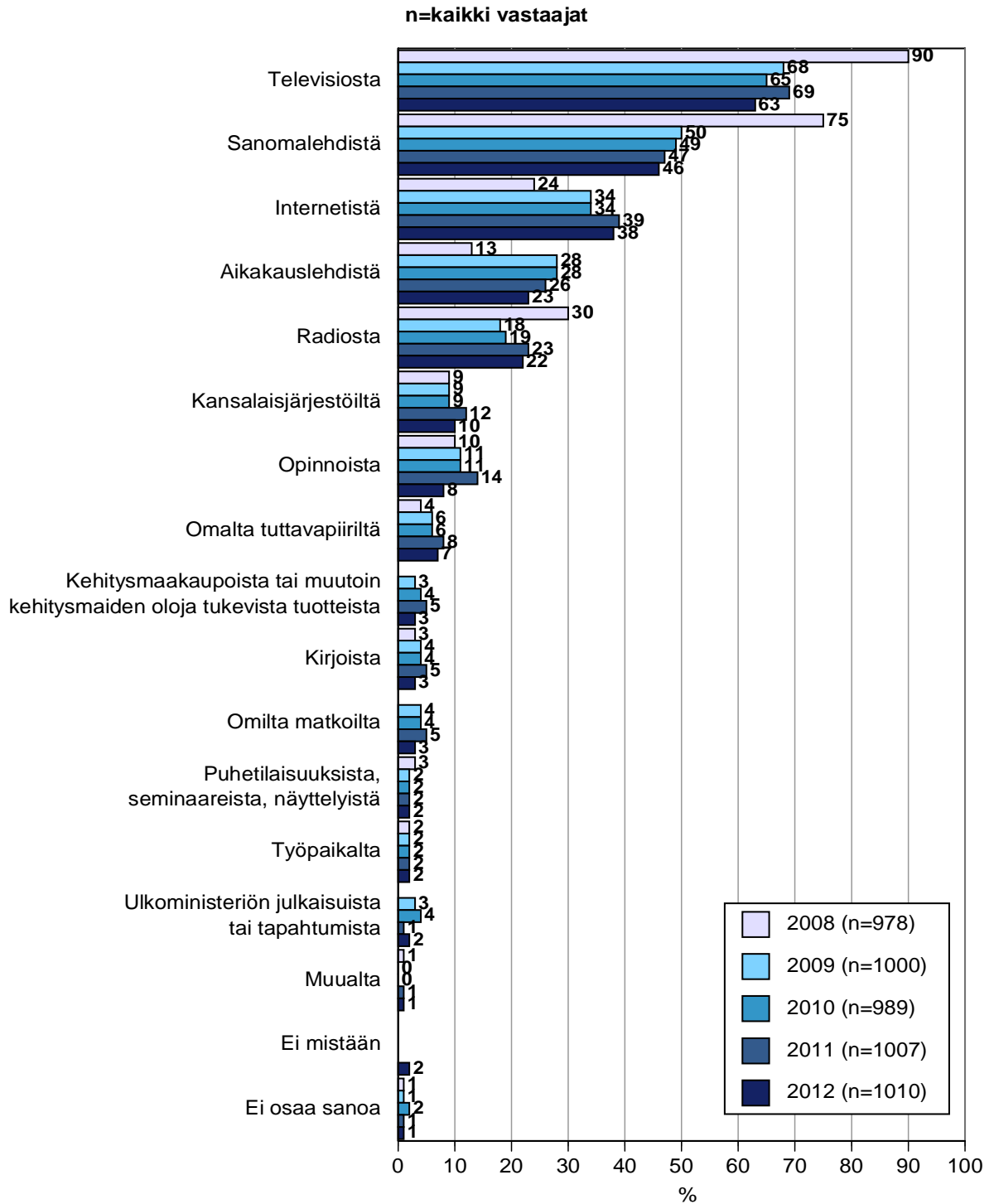
*) 2006-2009: kehitysyhteistyö lisää kansainvälistä turvallisuutta

9704/TTU/JRA/ca/jso

Kehitysyhteistyö 2012

Kuvio 24.

Mistä olette saanut tietoa kehityskysymyksistä 2008-2012*

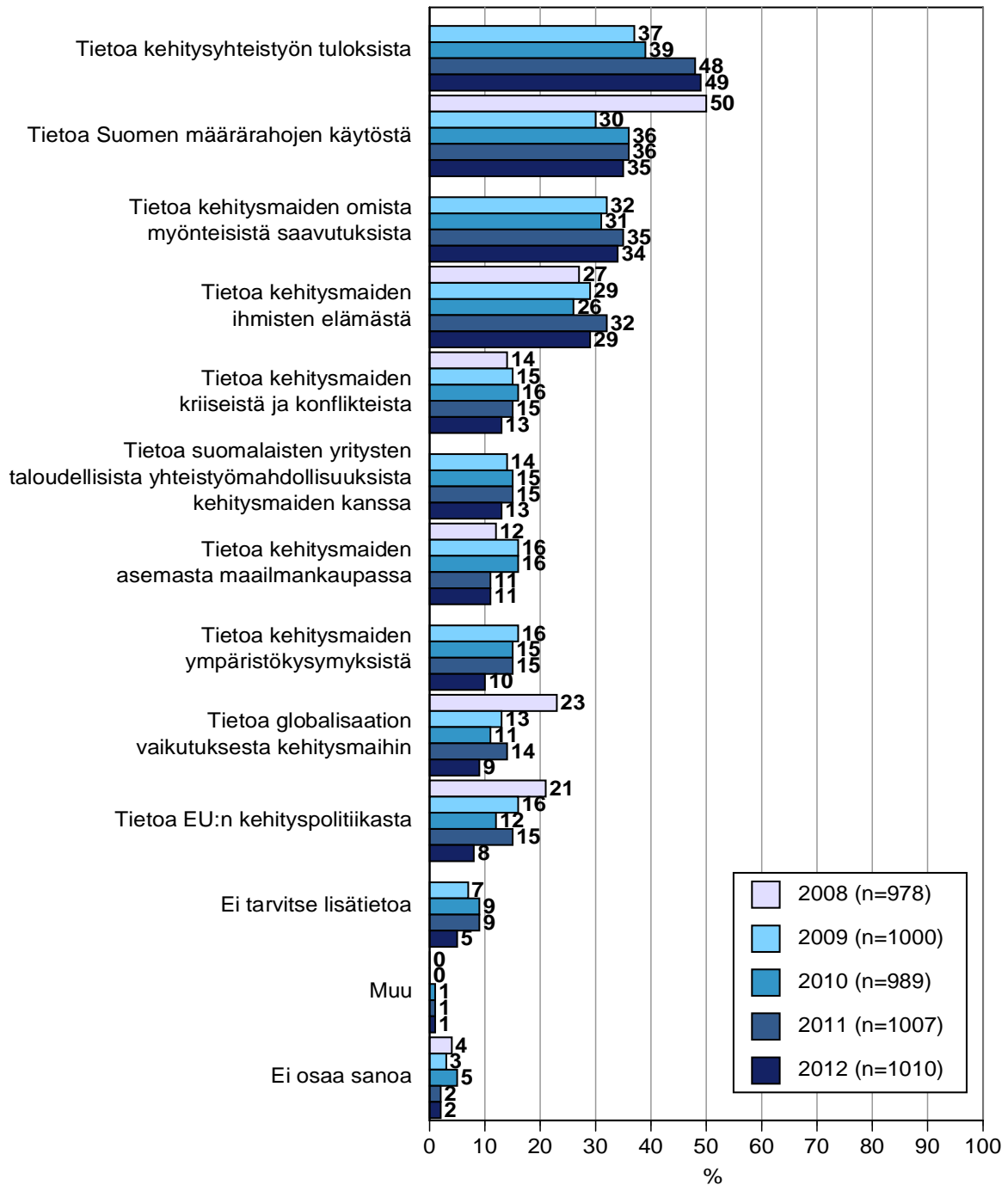

*) 2008 Mistä saanut tietoa kehitysyhteistyöstä ja kehitysmaista

Kuvio 25.

Minkälaista lisätietoa kehitysyhteistyöstä, kehityspolitiikasta ja kehitysmaista kaivataan 2008-2012*

n=kaikki vastaajat

*) 2008 Minkälaista tietoa kehitysyhteistyöstä ja kehitysmaista kaivataan

10. Yli puolet pitää tärkeänä, että kehitysavussa näkyy suomalaisuus

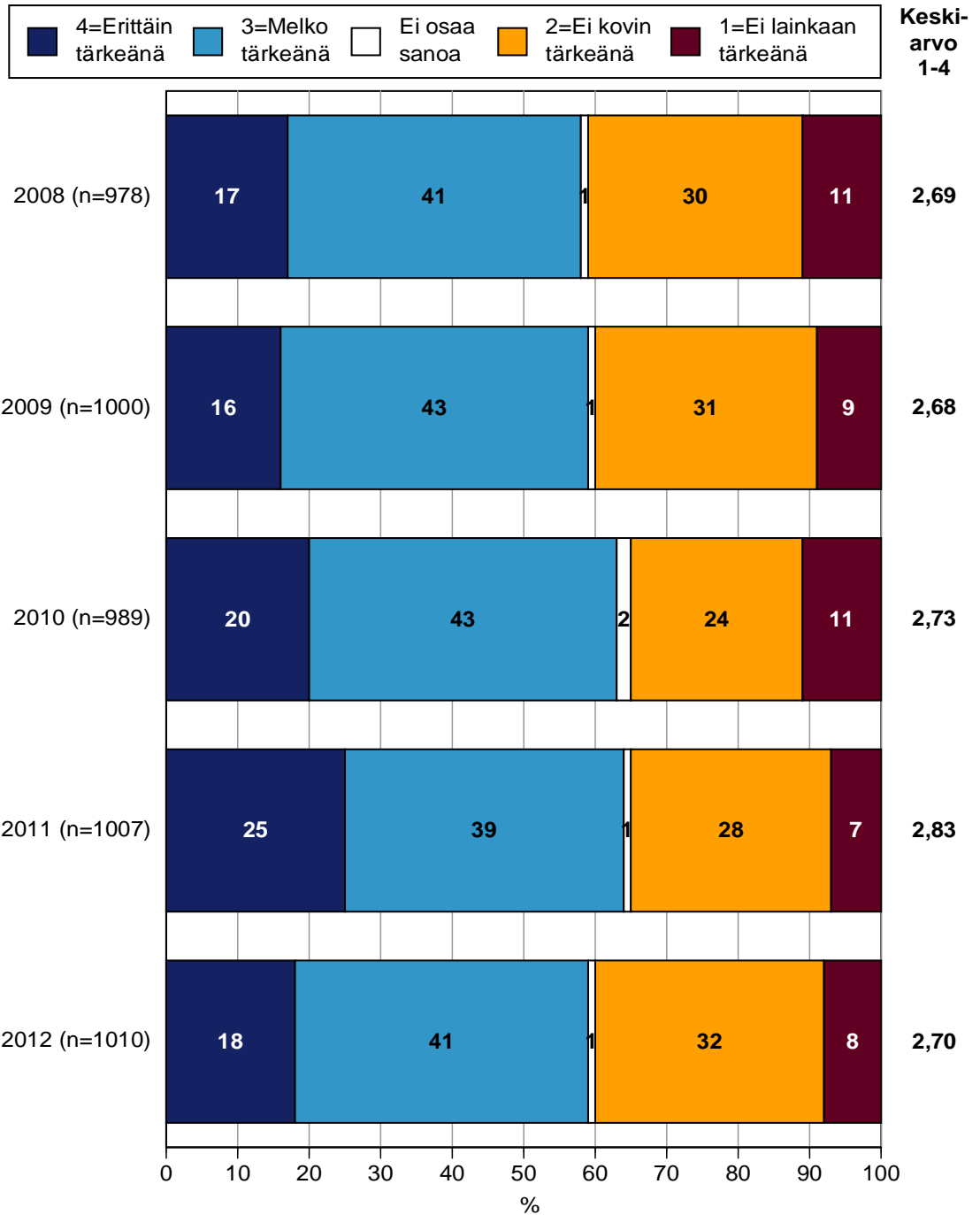
Yli puolet suomalaisista (59 prosenttia) on sitä mieltä, että suomalaisuuden näkyminen Suomen antamassa kehitysavussa on tärkeää. 40 prosenttia sen sijaan katsoo, ettei se ole kovin tärkeää tai lainkaan tärkeää.

Odotetusti vanhemmat vastaajat pitivät tätä asiaa tärkeämpänä kuin nuoret, ja raja näyttää menevän 40 ikävuoden tienoilla. Mitä koulutetumpi henkilö on, sitä vähemmän tärkeänä hän pitää sitä, että Suomen rahoittamissa kehitysyhteistyöhankkeissa näkyy se, että apu on nimenomaan Suomesta.

Kuvio 26.

Miten tärkeänä pitää sitä, että Suomen rahoittamissa kehitysyhteistyöhankkeissa näkyy se, että apu on nimenomaan Suomesta 2008-2012

n=kaikki vastaajat

11. Usko kehitysavun merkitykseen hiipunut hieman

Lähes puolet suomalaisista yhtyy väittämään, että ”kehitysavulla on merkitystä, mutta se ei yksin riitä”. Viime vuonna tämän väittämän kannatus oli kuusi prosenttiyksikköä korkeampi kuin nyt. Siitä astetta kielteisempi väittämä ”kehitysyhteistyö voi lievittää välitöntä hätää, mutta sillä ei aikaansaada pysyvää kehitystä” saa nyt 29 prosentin kannatuksen, kun viime vuonna näin ajatteli joka neljäs. Kaikkein myönteisin väittämä ”kehitysyhteistyöllä on ratkaiseva merkitys kehitysmaiden nostamisessa pois köyhyydestä” vastaa parhaiten 15 prosentin mielipidettä. Tämän väittämän kannatus on laskenut tasaisesti vuodesta 2007, jolloin sen takana oli 22 prosenttia vastaajista.

Kaikkein kielteisimmät väittämät ”kehitysyhteistyöllä ei ole mainittavaa vaikutusta” ja ”kehitysyhteistyö on haitallista” saavat vain viiden ja yhden prosentin kannatuksen, mutta ensin mainitulla tavalla ajattelee nyt useampi kuin aikaisempina vuosina.

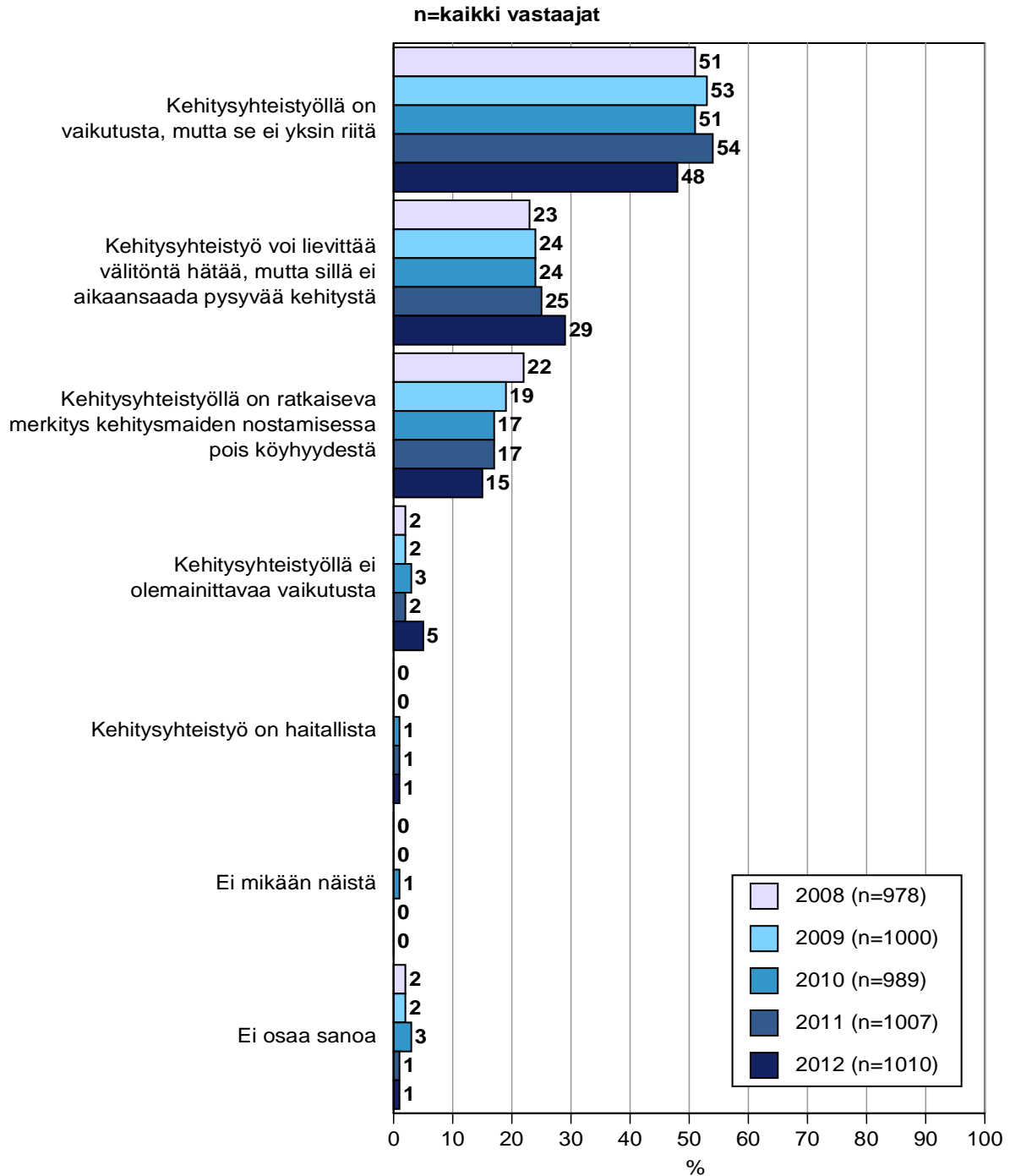
Kriittisimmin kehitysavun merkitykseen suhtautuvat yrittäjät ja johtavassa asemassa olevat, joista 12 prosenttia ajattelee, että kehitysavulla ei ole mainittavaa vaikutusta tai se on peräti haitallista. Yli 60-vuotiaistakin näin ajattelee joka kymmenes. Eniten kehitysavun merkitykseen uskovat pienituloiset ja vähän koulutetut sekä toisaalta naiset. Työsikäyväistä vastaajista 12 prosenttia uskoo, että kehitysavulla on ratkaiseva merkitys kehitysmaiden nostamisessa pois köyhyydestä, kun koko väestön keskiarvo on 15 prosenttia. Yliopistotutkinnon suorittaneista näin ajattelee 11 prosenttia ja johtajista sekä yrittäjistä vain kahdeksan prosenttia. Ammattiryhmittäin katsottuna eniten luottamusta kehitysyhteistyön merkitykseen löytyy opiskelijoilta.

Mielipiteiden erot johtunevat siitä, että hyvässä taloudellisessa asemassa oleva ja korkeasti koulutettu vastaaja on taipuvainen ajattelemaan siihen suuntaan, että jokaisen tulisi pärjätä omillaan. Vastaavasti kotimaassa tukien varassa tai muuten pienillä tuloilla elävä painottaa enemmän ulkopuolisen avun merkitystä. Suuri ja kiperä kysymys, joka tässä tutkimuksessa jää ratkaisematta, on se, kumpi on syy ja kumpi on seuraus: missä määrin vastaajan asennoituminen kehitysapuun johtuu hänen omasta tilanteestaan (vasemmistolainen selitysmalli) ja missä määrin hänen tilanteensa on seurausta tukimyönteisestä ajattelutavasta (oikeistolainen selitysmalli)? Helppoja vastauksia kysymykseen ei ole, vaan todennäköisesti molemmat selitysmallit vaikuttavat yhtäaikaaisesti yksilöistä ja tilanteista riippuvilla tavoilla.

Vaikka erot väestöryhmien välillä eivät ole valtavan suuria, ne kuitenkin auttavat ymmärtämään kehitysyhteistyömielipiteiden taustalla vaikuttavia tekijöitä, millä on puolestaan seurauksia koko järjestelmän hyväksyttävyydelle, demokratiassa kun toimitaan. Ihmisten käsitys kehitysyhteistyön merkityksestä on kiinteästi kytköksissä siihen, millaisena he ylipäänsä näkevät yhteiskunnan toiminnan ja sen tavoiteltavat päämäärät.

Kuvio 27

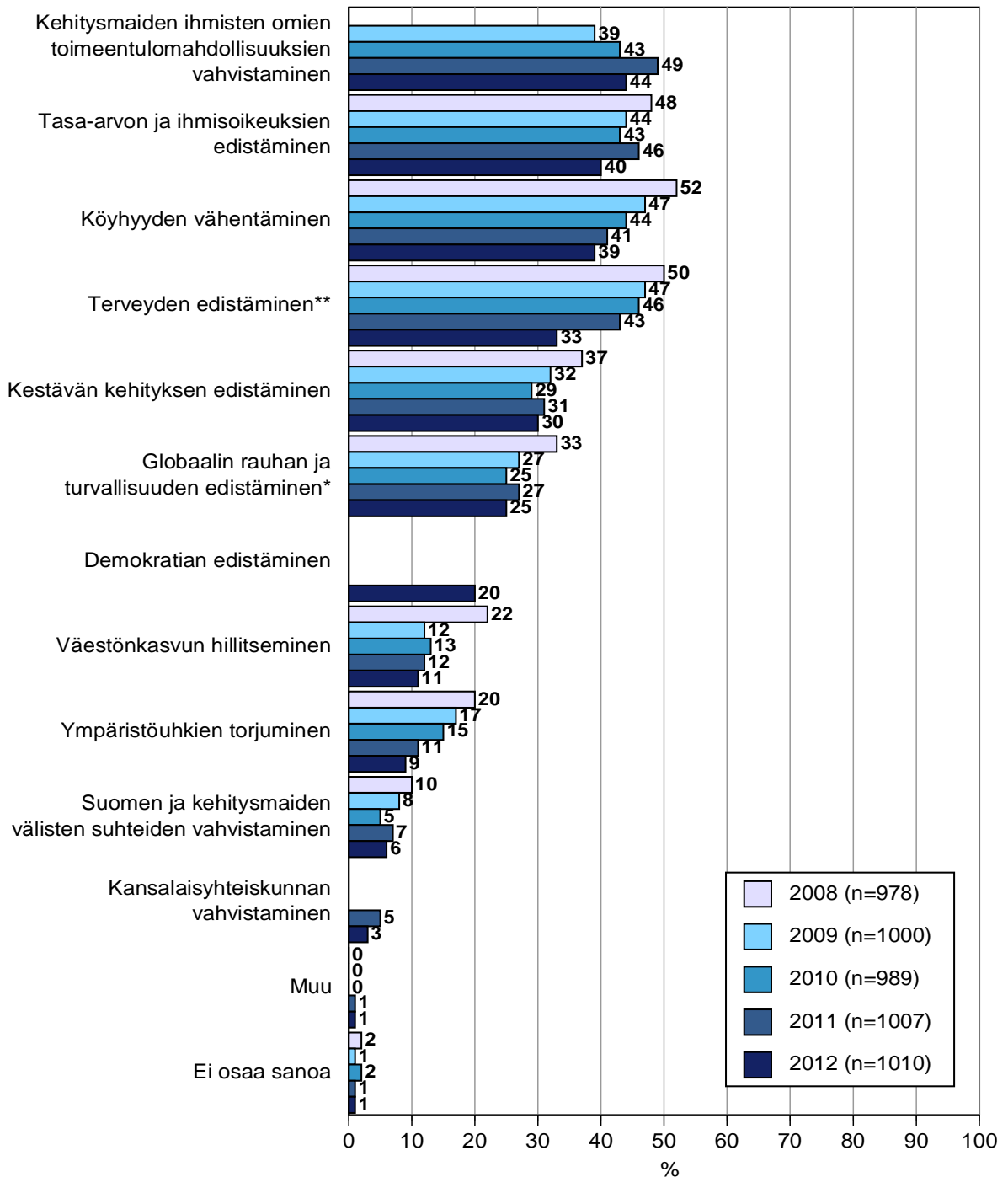
Mikä väittämistä kuvaa parhaiten omaa näkemystä kehitysavusta ja sen merkityksestä 2008-2012

Kuvio 28.

Suomen kehityspolitiikan tärkeimmät päämäärät 2008-2012

n=kaikki vastaajat

*) 2008 Rauhan ja turvallisuuden edistäminen

**) 2008 Terveyskysymykset

12. Lahjoittaminen tärkein tapa auttaa kehitysmaita

Kun kysytään suomalaisilta, millä tavoin he uskovat yksityisinä ihmisinä voivansa auttaa kehitysmaita, lahjoittaminen nousee ykköseksi 57 prosentin osuudella. Toiseksi useimmin (44 prosenttia) mainintojen joukkoon nousee verojen maksaminen ja melkein samoihin lukemiin (39 prosenttia) Reilun kaupan tuotteiden ostaminen. Myös kummilapsen tukeminen (29 prosenttia) ja muu hyväntekeväisyysjärjestöjen kautta tapahtuva toiminta (22 prosenttia) ovat suosittuja. Varsinaisen vapaaehtoistyön nostaa tärkeimpien auttamiskeinojen joukkoon 14 prosenttia. Vain yksi prosentti vastaajista on sitä mieltä, ettei voi auttaa kehitysmaita yksityishenkilönä. Luvuissa ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Naiset suosivat lahjoittamista selvästi enemmän kuin miehet (62 ja 53 prosenttia). Miehillä verojen maksu nousee 51 prosentilla lähes tasoihin lahjoittamisen kanssa, kun taas naisten mielestä ostamalla Reilun kaupan tuotteita (48 prosenttia) voi auttaa kehitysmaita selvästi enemmän kuin maksamalla veroja (36 prosenttia).

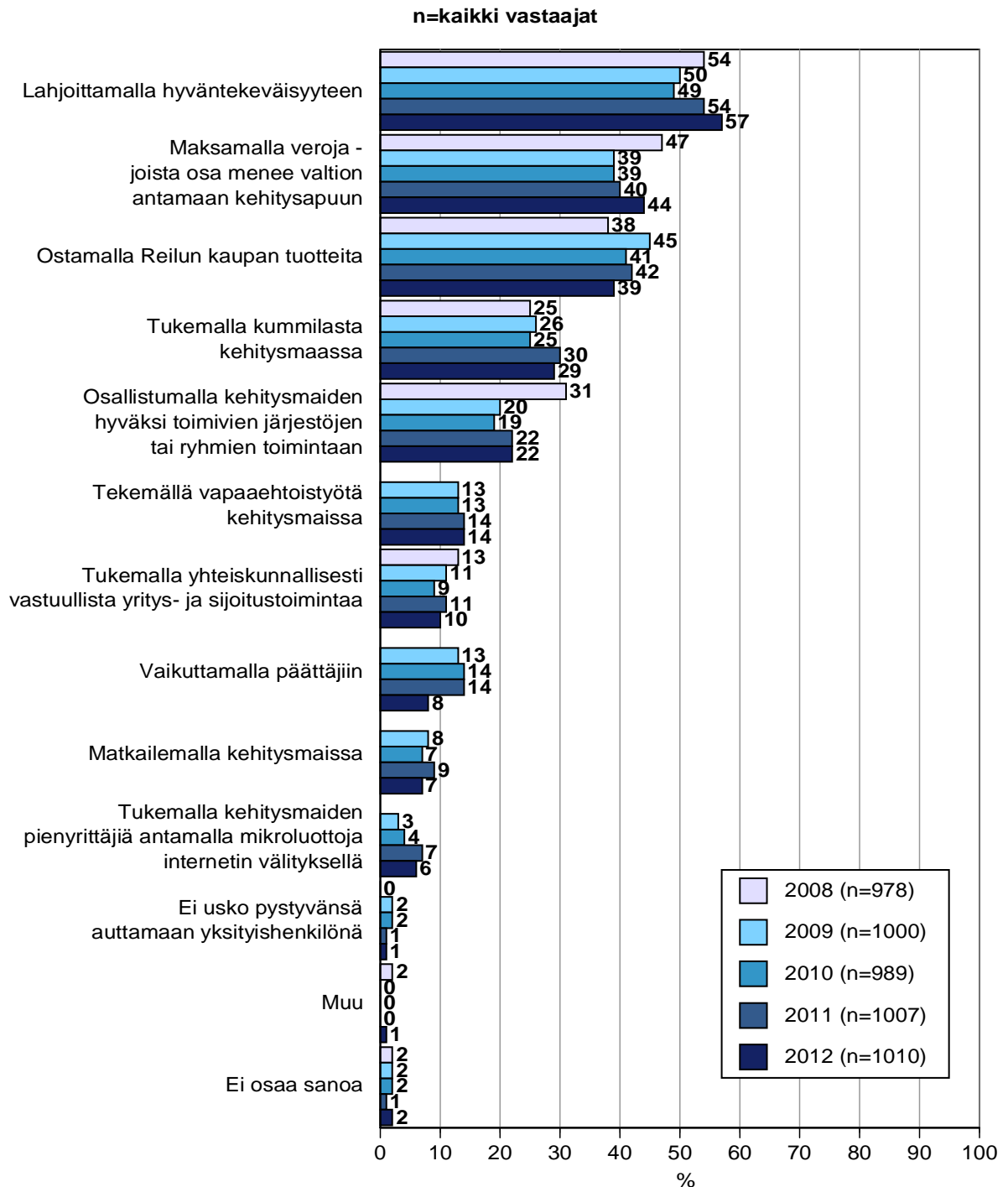
Se, että veronmaksu korostuu enemmän miehillä, ei ole mitenkään yllättävää: Ensinnäkin miehet tekevät enemmän palkkatyötunteja ja maksavat sekä suhteellisesti että absoluuttisesti enemmän veroja kuin naiset. Toiseksi miehet autoilevat naisia enemmän, mikä nostaa huomattavasti miesten kokonaisveroastetta – onhan yksityisautoilun kuluista suuri osa puhdasta veroa ja veroluonteisia maksuja. Moni verojen ja elatusvelvoitteiden uuttama mies saattaa ajatella, että kantamalla kortensa kekoon Suomen kehitysyhteistyöbudjetin täyttämässä hän tekee jo oman osuutensa yhteisvastuun kantamisessa.

Vaikka asiallisesti ottaen Suomen miljardiluokan kehitysyhteistyö on melkoinen panostus globaalin yhteisvastuun kantamisessa, sitä ei mielletä yhtä tärkeäksi osallistumisen muodoksi kuin suoraa lahjoittamista. Ehkä verotus on niin kasvoton ja monelta osin huomaamaton tapahtuma, että sitä ei ole aina helppo mieltää hyvän tekemiseksi toisille ihmisille. Toisaalta Suomen luterilaisessa, hegeliläis-snellmanilaiseen valtiokeskeisyyteen perustuvassa yhteiskunnassa verotus on niin keskeinen osa yhteiskunnan toimintojen pyörittämistä, että verotus nousee sentään kakkoseksi.

Jossakin Eteläisen Euroopan katolisessa maassa lahjoittaminen olisi arvatenkin korostunut vielä enemmän; siellähän lähdetään – luterilaisesta ajattelusta poiketen – siitä, että ihminen pelastuu hyvien tekojensa ansiosta, kuten esimerkiksi antamalla almuja köyhille. Siinä mielessä suoraan yksityiseen lahjoittamiseen perustuva auttaminen on ehkä hiveinen vieraampaa suomalaiselle kuin muunmaalaiselle. Yhtä kaikki, lahjoittamisen nouseminen tärkeimmäksi yksityishenkilön toiminnaksi tukee tässä tutkimuksessa muutenkin esille nousevaa altruismi-tulkintaa, jonka mukaan halu auttamiseen on sisäänrakennettuna ihmisessä.

Kuvio 29.

Tehokkaimmat keinot auttaa kehitysmaita yksityishenkilönä 2008-2012

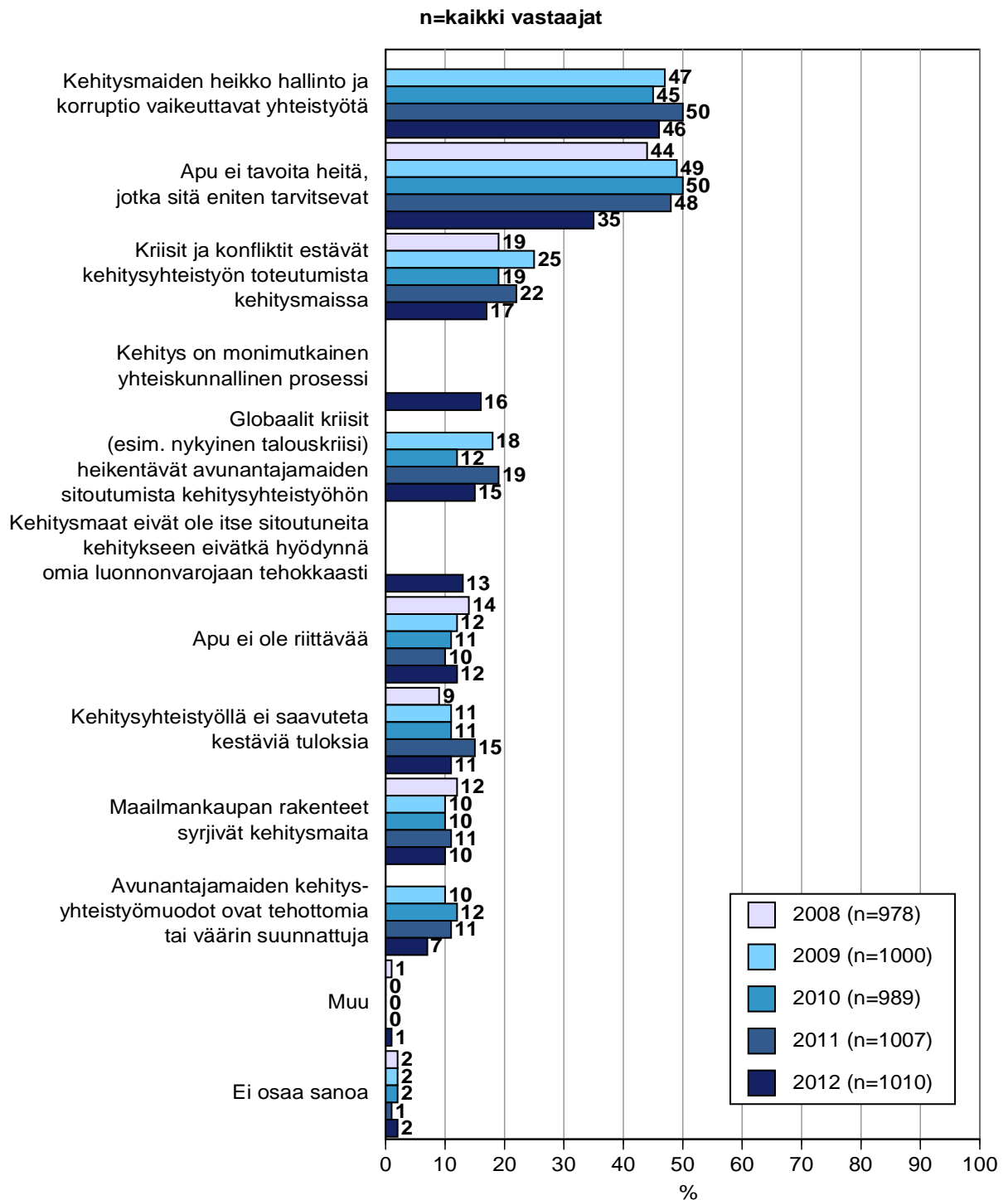

13. Hallinnon heikkous ja korruptio pahimmat ongelmat

Kehitysyhteistyön vaikeimpana haasteena pidetään kehitysmaiden heikkoa hallintoa ja korruptiota. Tästä ovat miehet ja naiset sekä eri-ikäiset suomalaiset liikuttavan yksimielisiä. Mitä koulutetumpi ja parempituloinen vastaaja on, sitä enemmän hän suosii tätä hallinnon ja korruption selitysmallia. Vastaavasti hyväosaiset kannattavat muita vähemmän sellaisia selityksiä, että kehitysapu ei ole riittävää tai se ei tavoita niitä, jotka apua eniten tarvitsevat. Tämä saattaa liittyä hyvän aseman aiheuttamaan altruismin alentumiseen – ne suomalaiset, jotka itsekin ovat elämässään avun ja tuen tarpeessa, ymmärtävät ehkä muita enemmän sitä, että kaikilla ei mene niin hyvin.

Kuvio 30.

Mitä pitää nykyisen kehitysyhteistyön vaikeimpana haasteena 2008-2012

14. Monenkeskinen yhteistyö tärkeintä

Vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa Suomen kehitysyhteistyön tärkeimpiin muotoihin. Niistä ykköseksi nousi monenkeskinen yhteistyö.

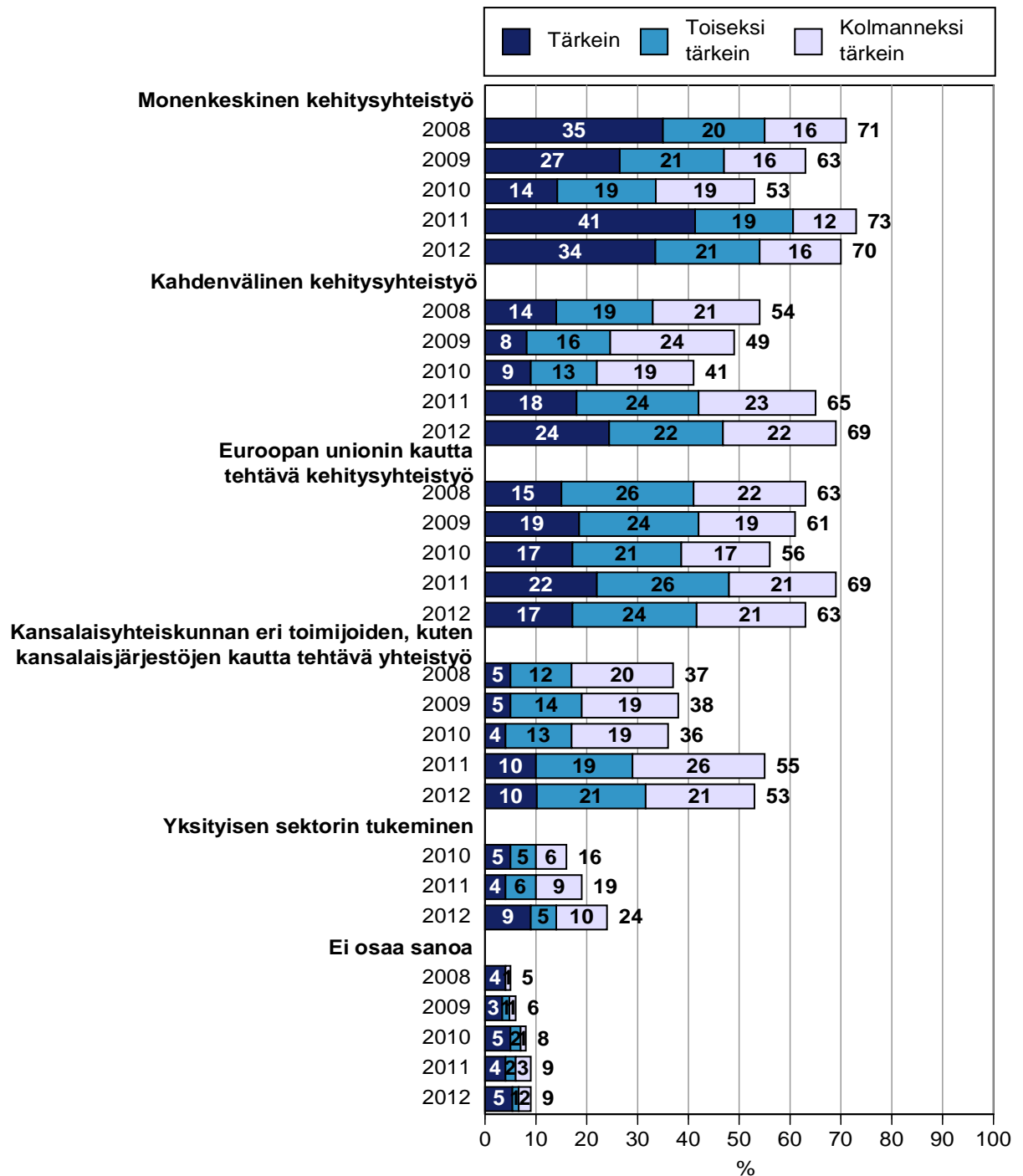
Tutkimuksessa kysyttiin myös, kuinka tärkeänä vastaaja pitää humanitaarista apua. 55 prosenttia pitää sitä erittäin tärkeänä ja 39 prosenttia melko tärkeänä. Vain kolme prosenttia pitää sitä melko vähämerkityksisenä ja yksi prosentti yhdentekevänä. Voidaan siis sanoa, että juuri kukaan ei vakavasti kyseenalaista humanitaarisen avun tärkeyttä, vaan sille löytyy periaatteessa aina oikeutus. Eniten humanitaarisen avun kyseenalaistajia löytyy eläkeläisistä, heistäkin vain seitsemän prosenttia, ja vähiten opiskelijoista ja koululaisista sekä 40–59-vuotiaista (kaksi prosenttia).

Humanitaariseen apuun liittyy läheisesti Suomen toiminta erilaisten luonnonkatastrofien ja kriisien yhteydessä. Enemmistö suomalaisista, 62 prosenttia, on melko tyytyväinen Suomen toimintaan, ja useampi kuin joka neljäs on siihen erittäin tyytyväinen.

Kuvio 31.

Suomen kehitystyön tärkeimmät muodot 2008-2012

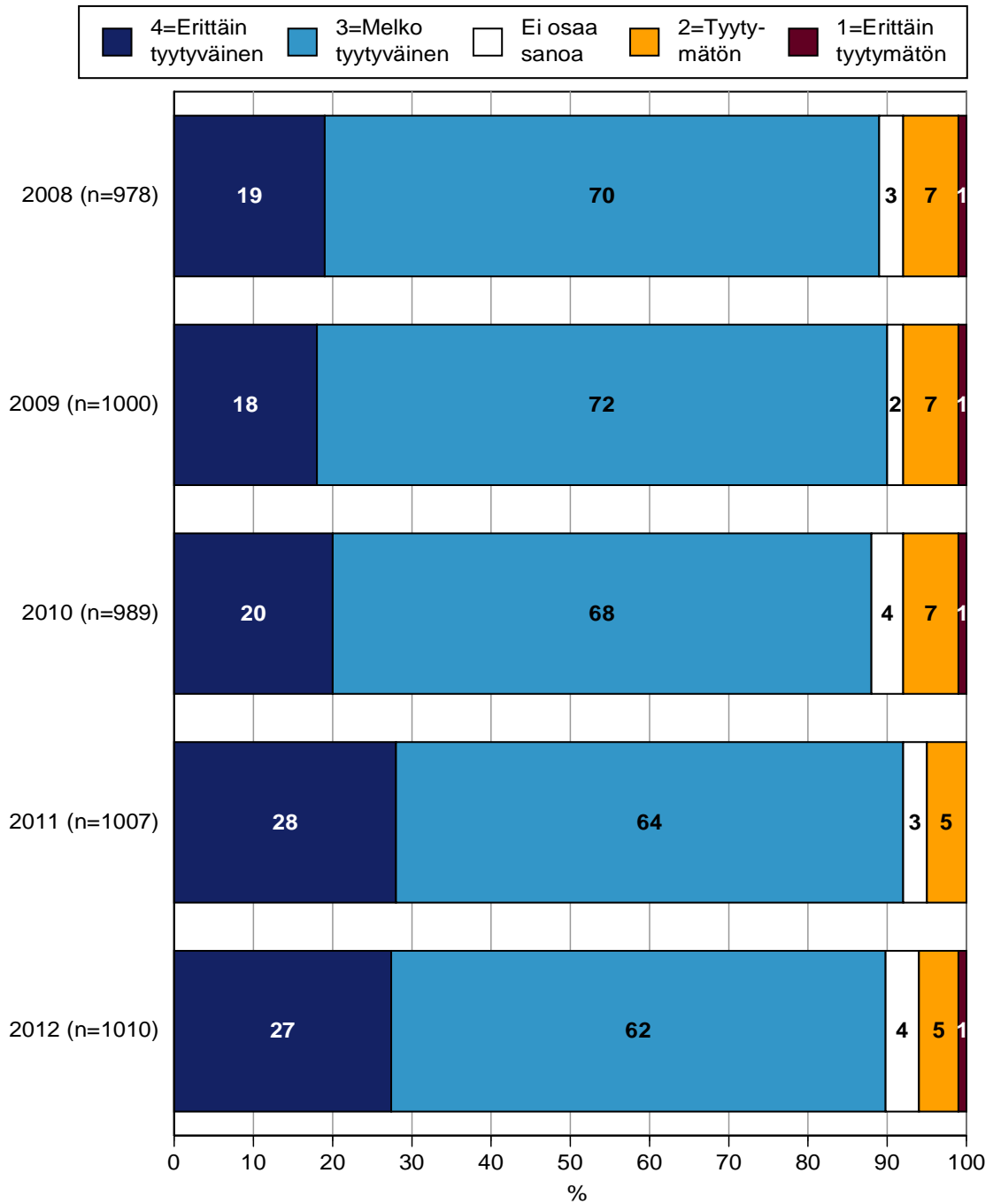
Kaikki vastaajat, 2008 n=978, 2009 n=1000, 2010 n=989, 2011 n=1007, 2012 n=1010

Kuvio 32.

Tyytyväisyys Suomen toimintaan luonnonkatastrofien ja kriisien yhteydessä 2008-2012

n=kaikki vastaajat

➤ Kuviot

Kuvio 1. Miten tärkeänä kehitysyhteistyötä pidetään	5
Kuvio 2-3. Miksi kehitysyhteistyö on tärkeää	7-8
Kuvio 4. Minne kehitysyhteistyötä tulisi eniten kohdistaa	10
Kuvio 5-6. Mille aloille kehitysponnistuksia pitäisi ennen kaikkea suunnata	11-12
Kuvio 7. Millä aloilla Suomella on erityisesti annettavaa kehitysmaille	13
Kuvio 8. Onko kuullut YK:n vuosituhattavoitteista	15
Kuvio 9. Osaako nimetä vuosituhattavoitteita	16
Kuvio 10. Kolme tärkeintä vuosituhattavoitetta	17
Kuvio 11. Lisääkö kehitysyhteistyö kansainvälistä turvallisuutta	19
Kuvio 12. Väittämät ihmisoikeuksista ja ilmastonmuutoksesta	20
Kuvio 13. Kenen vastuulla on auttaa kehitysmaita selviytymään talouskriisistä	21
Kuvio 14. Väittäjä kehitysyhteistyön tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta	23
Kuvio 15. Miten Suomen tulisi toimia kehitysmäärärahojen suhteen	25
Kuvio 16. Miten kehitysmäärärahojen kasvu tulisi rahoittaa	26
Kuvio 17. Arvio kehitysyhteistyön osuudesta BKT:sta vuonna 2012	28
Kuvio 18. Arvio kehitysyhteistyöhön käytetystä rahamäärästä vuonna 2012	29
Kuvio 19. Suomelle sopivana pidetty kehitysyhteistyön määrä (% BKT:sta)	30
Kuvio 20. Onko kehitysyhteistyöstä saatavilla riittävästi tietoa	32
Kuvio 21. Kuinka luotettavana eri tahojen välittämää tietoa pidetään	33
Kuvio 22. Mistä on saanut tietoa kehityskysymyksistä	34
Kuvio 23. Millaista lisätietoa kehitysyhteistyöstä kaivataan	35
Kuvio 24. Miten tärkeänä pidetään suomalaisuuden näkymistä kehitysavussa	37
Kuvio 25. Kehitysavun merkitystä kuvaavat väittämät	39
Kuvio 26. Suomen kehityspolitiikan tärkeimmät päämäärät	40
Kuvio 27. Tehokkaimmat keinot auttaa kehitysmaita yksityishenkilönä	42
Kuvio 28. Kehitysyhteistyön vaikeimmat haasteet	44
Kuvio 29. Suomen kehitysyhteistyön tärkeimmät muodot	46
Kuvio 30. Tyytyväisyys Suomen toimintaan katastrofien ja kriisien yhteydessä	47